

ความปรารถนาใหม่ของวัยรุ่นนสก็อย¹ ในยุคทุนนิยมและความทันสมัยลื่นไหล

The New Desires of Skoy Girls in the Liquid Modernity Era

ณัฐมน สะเภาคำ
Nattamon Saphaokham

นักศึกษาระดับปริญญาโท ภาควิชาสตรีศึกษา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Master's degree student, Department of Women's Studies,
Faculty of Social Sciences, Chiang Mai University

Received: 16th April 2021

Revised: 8th May 2021

Accepted: 27th May 2021

¹ วัยรุ่นนสก็อย หมายถึง วัยรุ่นหญิงที่เติบโตในพื้นที่กึ่งเมืองกึ่งชนบทหรือชานเมืองในยุคทุนนิยมลื่นไหลและความทันสมัยเข้าถึงในทุกพื้นที่ มักจะใช้สื่อสังคมออนไลน์ในการรับข้อมูลข่าวสาร แบ่งปันค่านิยมทางวัตถุเงินตราและภาพตัวตนที่สื่อไปถึงเพศวิถีอันขัดต่อกรอบเกณฑ์ทางเพศที่สมวัยตามค่านิยมของชนชั้นกลาง (ณัฐมน สะเภาคำ, 2563)

Abstract

This article demonstrates a form of liquid modernity that transforms the desires of young women in rural areas through changes in city planning and the modernization of communication technology to earn income and escape inequality, and to improve and both elevate the status from lower to upper class as dictated by market forces and their quality as individuals as part of modern capital. The article's method is to use case studies that have experience using the body and emotions in work (sexual body) and become a part of the Skoy cultural network by using their gender and sexuality that express femininity in upward social mobility. The objective of this article is to study new desires in the practices of young women in rural areas of Nakhon Sawan province through the lens of liquid modernity. Using a feminist methodology shows the constraints of the gender framework that Skoy girls face to follow the pathway of their desires. These choices break gendered expectations of their families and schools and the media.

The study collected information through documentary survey, in-depth interviews and participant observation and participant observation in a network of motorcycle race competitions, where trusting relationships were built with teenagers. Information was collected on an individual level in order to obtain real-life contextual and online representation. In connection with the creation of a valuable and beneficial identity for capital, the results revealed that, as liquid modernity flows into Nakhon Sawan, it gives young women the opportunity to accumulate capital and encourage self-liberation. On the other hand, these modern capital funds have suppressed the desires of Skoy girls who connect their identity to materialism and money through the exercise of free will, from manifestation of sexuality to political desires such as equality, justice and power to define the truth of teenage society. With manipulation from the new middle class whose growth from businesses associated with products and services in the modern day has broken the code

of conduct that rests on old institutional morals and ethics, new values have been substituted in order to take advantage of these young women, and this has overshadowed the oppression of Skoy girls as emotional laborers and individuals as cultural agents.

Keyword: Skoy girls, Liquid modernity, Desire, Cultural agency

บทคัดย่อ

บทความชิ้นนี้แสดงให้เห็นถึงรูปแบบของทุนนิยม และความทันสมัยล้นเหลือในพื้นที่กึ่งเมืองกึ่งชนบทที่เข้ามาเปลี่ยนแปลงความปรารถนาของวัยรุ่นหญิงผ่านการพัฒนาเมือง และความทันสมัยของเทคโนโลยีการสื่อสารในการสะสมทุนเพื่อหลีกเลี่ยงจากความเหลื่อมล้ำ และเลื่อนสถานภาพจากชนชั้นระดับล่างขึ้นไปตามการจำแนกแบ่งกลุ่มผู้คนตามกลไกการตลาดและคุณภาพของปัจเจกในการเป็นส่วนหนึ่งของทุนสมัยใหม่ โดยแสดงให้เห็นถึงวิธีการของกรณีศึกษาซึ่งมีประสบการณ์ใช้เรือนร่างและอารมณ์ในการทำงาน (sexual body) และเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งในเครือข่ายวัฒนธรรมแวน สก๊อยโดยใช้ประโยชน์จากความเปราะบางและเพศวิถีที่แสดงความเป็นหญิงในการเลื่อนชั้นทางสังคม บทความชิ้นนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความปรารถนาในรูปแบบใหม่ในปฏิบัติการของวัยรุ่นสก๊อยในจังหวัดนครสวรรค์ภายใต้ระบบทุนนิยมและความทันสมัยล้นเหลือ โดยใช้วิธีวิทยาแบบสตรีนิยม (feminist methodology) ภายใต้ข้อจำกัดในกรอบเพศภาวะที่วัยรุ่นสก๊อยต้องเผชิญกับความท้าทายหลังจากตัดสินใจเลือกทางเดินในการใช้ชีวิตตามที่ตนเองปรารถนา โดยต้องแหกกฎเกณฑ์ทางเพศภาวะที่ถูกคาดหวังจากครอบครัว โรงเรียนและสื่อมวลชน การศึกษาใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก และการสังเกตแบบมีส่วนร่วมจากการสร้างความสัมพันธ์กับวัยรุ่นสก๊อยผ่านเครือข่ายของผู้จัดงานแข่งขันมอเตอร์ไซค์ และนำไปสู่การเก็บข้อมูลในระดับปัจเจกบุคคล (individual unit) เพื่อให้ได้บริบทที่ส่งผลต่อในชีวิตจริงและภาพตัวแทนออนไลน์

จากการศึกษาพบว่า ในขณะที่ทุนนิยมและความทันสมัยล้นเหลือเปิดโอกาสให้วัยรุ่นสก๊อยสะสมทุนและกระตุ้นให้ปลดปล่อยตัวเอง แต่อีกด้านหนึ่งทุนสมัยใหม่เหล่านี้ก็ได้กีดกีดปิดกั้นความปรารถนาของวัยรุ่นสก๊อย ซึ่งเชื่อมต่อกับตัวเองกับวัตถุและเงินตราบนเจตจำนงเสรี ตั้งแต่การแสดงออกเรื่องเพศวิถี (sexuality) ไปจนถึงความปรารถนาทางการเมือง เช่น ความเสมอภาค ความยุติธรรม และอำนาจในการกำหนดความจริงของสังคมวัยรุ่นสก๊อย โดยมีกลุ่มชนชั้นกลางใหม่ที่เติบโตจากการผลิตสินค้า และการบริการเข้ามาสลายรหัสทางสังคมที่วางอยู่บนศีลธรรมและจริยธรรมของสถาบันแบบเก่าและทดแทนค่านิยมแบบใหม่เพื่อหากำไรจากปฏิบัติการทางวัฒนธรรมของวัยรุ่นแวน สก๊อยอย่างแนบเนียนและกดขี่วัยรุ่นหญิง ทั้งในฐานะแรงงานทางอารมณ์ และปัจเจกชน ในฐานะผู้กระทำการทางวัฒนธรรม

คำสำคัญ: วัยรุ่นสก๊อย, ทุนและความทันสมัยล้นเหลือ, ความปรารถนา, ผู้ปฏิบัติการทางวัฒนธรรม

บทนำ

ภาพลักษณ์ของวัยรุ่นสก็อทยังมักถูกนำเสนอภาพตัวแทนเป็นวัยรุ่นหญิงที่คึกคะนอง กระทำสิ่งที่ขัดแย้งกับความเป็นกุลสตรี โดยมีสื่อภาพยนตร์ โฆษณา และละครทีวีเป็นเครื่องมือในการผลิตซ้ำจนกลายเป็นภาพจำที่สังคมไทยคุ้นชินต่อวัฒนธรรมสก็อตตามคำนิยาม ดังนี้ คำนิยามในอินเทอร์เน็ตจาก พจนานุกรมศัพท์แสง ปี พ.ศ.2559 ให้ความหมายว่า เด็ก-สะ-ก๊อย มีความหมายคือ กลุ่มเด็กสาวผู้คลั่งไคล้ในลัทธิเด็กแว้นชอบซ้อนมอเตอร์ไซค์ มีวาระตะกว่าเด็กแว้น เพราะเป็นผู้นั่งซ้อนและมักเป็นแฟนเด็กแว้นไปตระเวนสร้างควมร่ำคาญในยามราตรี มักสวมเสื้อคว้านลึกจนเห็นเนินอก แต่งหน้าจัด มักถอดรีดไฟดเหวี่ยง ฝ่ายชายขณะซ้อนทำยรจนเกินงาม แม้ปัจจุบันภาพของวัยรุ่นสก็อตจะไม่ได้พบเจอตามท้องถนนเช่นเดิมแต่ได้ย้ายเข้าไปอยู่ในพื้นที่วัฒนธรรมที่จำกัดจำเพาะมากขึ้น เช่น สนามแข่งรถ งานบันเทิงเฉพาะกลุ่ม ฯลฯ โดยปัจจุบันการใช้สังคมออนไลน์กลายมาเป็นส่วนหนึ่งในกิจวัตรประจำวันของวัยรุ่นในการแบ่งปันคำนิยามและวัฒนธรรมย่อยทำให้ผู้คนพบเจอกับภาพวัยรุ่นสก็อตเหล่านี้ผ่านโซเชียลมีเดียจนเกิดการล้อเลียน เหยียดชนชั้นต่อวัฒนธรรมแว้นสก็อต หรือ ‘ตลาดล่าง’ โดยประณามพฤติกรรมของกลุ่มวัยรุ่นชนเมืองจำนวนมากที่โพสต์ภาพมั่วสุมตามงานแข่งรถ บริโภคสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์อย่างเปิดเผย แสดงตัวตลกแหกเหลี่ยมไม่ละอายต่อการกระทำทางเพศที่ไม่เหมาะสม และตอบโต้กับคนในอินเทอร์เน็ตอย่างหยาบคายและไร้เหตุผล (ข้าวปด, 2561) อย่างไรก็ตาม ในชีวิตจริงเด็กสก็อตยังหมายรวมไปถึงวัยรุ่นหญิงที่มีคูรักรและใช้ชีวิตฉันทามีภรรยาจนเป็นพ่อแม่คนตั้งแต่อายุน้อย พวกเขาต้องหาเงินเลี้ยงดูตนเอง โดยเด็กวัยรุ่นชายหรือเด็กแว้นมักจะทำงานในโรงงานที่เน้นงานหนักและเสี่ยงต่อสุขภาพ เช่น งานเชื่อมตะกั่ว งานตัดเหล็ก ส่วนเด็กวัยรุ่นหญิงทำงานเป็นสาวเสิร์ฟ เบียร์ เป็นไคโยตี้ พนักงานเสิร์ฟ (ปนัดดา ชำนาญสุข, 2552: 118) ดังนั้น ภาพตัวแทนของวัยรุ่นสก็อตจึงเป็นมากกว่าคำนิยามของเด็กสาววัยรุ่นที่ประพฤติตัวนอกขนบ แต่มีความคาบเกี่ยวกับรูปแบบการใช้ชีวิตฐานะผู้ผลิตหรือแรงงานภาคบริการ และผู้บริโภคจากการบริโภคสินค้าในระบอบทุนนิยมและความทันสมัยที่กระจายเข้าสู่พื้นที่ชนเมืองตามที่ได้รับข้อมูลข่าวสาร แพร่ซ่านจากสื่อหลัก (ทีวี นิตยสาร) และสื่อออนไลน์

การนำแนวคิดเรื่อง กลไกความปรารถนา มาอธิบายกระบวนการเก็บกดปิดกั้นและปลดปล่อยตัวเองที่ผูกโยงกับกระบวนการผลิตและบริโภค ในแวดวงสังคมศาสตร์การศึกษาถึงวิธีการเชื่อมต่อความปรารถนาของกลุ่มวัยรุ่นในอัตลักษณ์ต่าง ๆ มักจะเน้นไปที่การบริโภคเพื่อโอ้อวดหรือการสร้างพื้นที่ทางสังคมให้กับตัวเอง ดังเช่น ในงานศึกษาเด็กแว้นใน

ซานเมืองเรื่อง ‘เร่รัก รุนแรง โลกชายขอบของนักบิด’ จะพบลักษณะแรงปรารถนาในการเชื่อมต่อตัวตนผ่านวัตถุโดยมีสัญลักษณ์คือรถมอเตอร์ไซค์ที่ถูกกระตุ้นเข้าผ่านโฆษณาและระบบแฟชั่น โดยงานศึกษามองว่า การที่เด็กแว้นตกแต่งตัดแปลงรถมอเตอร์ไซค์เพื่ออวดนั้นมิได้เป็นไปเพื่อเลื่อนสถานะทางชนชั้น หรือเลียนแบบชนชั้นสูงกว่าเท่านั้นแต่เป็นการเพิ่ม ‘พื้นที่ในการแสดงตัวตน’ ก่อร่างวัฒนธรรม และสร้างอัตลักษณ์เฉพาะกลุ่มของตนเพื่อให้หลุดพ้นจากสภาวะของการเป็น ‘คนชายขอบ’ ที่ไม่มีทุนทางสังคม หรือทุนทางวัฒนธรรม เฉกเช่นที่คนในชนชั้นกลางมี โดยวัฒนธรรมบริโภคนิยมที่เกิดขึ้นผ่านการใช้กลไกของธุรกิจ ในระบบทุนนิยมอุตสาหกรรมกระตุ้นการบริโภคในกลุ่มเด็กวัยรุ่น ความสัมพันธ์ระหว่างเด็กวัยรุ่นกับรถมอเตอร์ไซค์เช่นนี้ทำให้การบริโภคไม่มีที่สิ้นสุดและพัฒนาจนเกิดเป็นความหลงใหลคลั่งไคล้วัตถุ (ปนัดดา ชำนาญสุข, 2552: 146)

อย่างไรก็ตาม ความแตกต่างของบทความนี้จะชี้ให้เห็นถึงศักยภาพของวัยรุ่นหญิง นครสวรรค์ ในการใช้ประโยชน์ทางเพศภาวะเพื่อสร้างเครือข่ายทางวัฒนธรรมและหารายได้โดยมีกลุ่มคนต่าง ๆ ในวัฒนธรรมสกี้อยู่ที่มีทุนเป็นตัวเชื่อมสัมพันธ์กับวัตถุและการสร้างความหมายเชิงสัญลักษณ์ (symbolic representation) โดยวิเคราะห์ปฏิบัติการการสร้างตัวตนทางเพศวิถีที่แฝงไปด้วยการบ่งบอกตัวตนทางชนชั้น ทัศนคติ และสถานะทางสังคมที่เป็นตัวแทนความปรารถนาในการสร้างคุณค่าผ่านร่างกายภายใต้เจตจำนงเสรีในบริบทที่ทุนนิยม และความทันสมัยเดินทางเข้ามาใกล้ชิดกับวัยรุ่นหญิงในระยะเวลาอันรวดเร็ว โดยอาศัยแนวคิดเรื่องการเชื่อมต่อความปรารถนาเพื่อตัดข้ามเส้นแบ่งทางสังคมจากการปลดปล่อยความปรารถนาผ่านการบริโภค เพื่อสร้างตัวตนบนเจตจำนงเสรีมาอธิบายปฏิบัติการของวัยรุ่นสกี้อยู่ในการเป็นแรงงานอวัตถุ ซึ่งถือเป็นผู้ผลิตในภาคบริการและฐานะผู้บริโภคขนาดใหญ่ในวัฒนธรรมมวลชน การศึกษาดังกล่าวทำให้ผู้ศึกษามีมุมมองเกี่ยวกับการเชื่อมโยงประเด็นความทันสมัย และการลงทุนของภาคธุรกิจที่สัมพันธ์กับความเป็นเพศโดยเฉพาะวัยรุ่นหญิงในหน่วยปฏิบัติการต่าง ๆ และสังเคราะห์ผ่านแนวคิดกลไกความปรารถนาในการเลื่อนชนชั้นทางสังคมผ่านการทำความเข้าใจเงื่อนไขชีวิตของวัยรุ่นหญิงในพื้นที่กึ่งเมืองกึ่งชนบทจนนำไปสู่ข้อค้นพบดังต่อไปนี้

แนวคิดทุนนิยมความทันสมัยสิ้นไหลและแรงงานอวัตถุในชีวิตวัยรุ่นสกี้อยู่

ในปัจจุบันสังคมโลกาภิวัตน์และการพัฒนาเทคโนโลยี ทำให้ทุนนิยมและความทันสมัยสิ้นไหลเข้าไปหาปัจเจกได้ทุกอย่างอย่างรวดเร็ว Zygmunt Bauman นักปรัชญาและ

นักสังคมวิทยาได้อธิบายว่า ในสังคมสมัยใหม่ที่ระบบตลาดมีการเปิดเสรีทั้งการค้า การเงิน และวัฒนธรรม ความเปลี่ยนแปลงนี้ได้เข้ามาทำลายกฎเกณฑ์ทางศีลธรรมและจริยธรรม ในระบบทุนนิยมเข้มข้น ที่เคยเพิ่มอำนาจให้แก่สถาบันในการสั่งการผ่านวาทกรรมและมีระเบียบแบบแผนที่จำกัด โดยมีเป้าหมายเพื่อนำไปสู่ความทันสมัย โดยปัจจุบัน ‘ทุนนิยมและความทันสมัยลื่นไหล’ (Liquid Modernity) สามารถแทรกซึมเข้าไปกระตุ้นความรู้สึกสำนึก และเนื้อตัวร่างกายของมนุษย์ผ่านการบริโภคนิยมได้เอง โดยไม่ต้องผ่านสถาบัน จนเกิดเป็นลักษณะของปัจเจกชนนิยมที่หมกมุ่นอยู่กับการค้นหาตัวตนผ่านการบริโภคสินค้าที่ถูกผลิตขึ้นมาอย่างไม่สิ้นสุด อันมีวัฒนธรรมการบริโภคและการโฆษณาเข้ามากระตุ้นผ่านสื่อวัฒนธรรมต่าง ๆ โดยปัจเจก (individual) จะเป็นผู้ตัดสินใจเลือกสิ่งต่าง ๆ ตามใจตนเอง และจะไม่มีความเลือกผิดเพราะยังเหลือทางเลือกอื่น ๆ ให้ไปต่อเสมอ และไม่มีใครสามารถกำหนดความเป็นปกติหรือสั่งการให้เดินไปตามวาทกรรมได้เข้มข้นแบบเดิมอีกต่อไป

ดังนั้น ระบบทุนนิยมปัจจุบันที่วางฐานอยู่บนระบบตลาด จึงไม่อยู่ภายใต้การจัดระเบียบของรหัสชุดใดทั้งสิ้น โดยทุนได้สลายรหัสจากการให้ค่าแก่สรรพสิ่งรวมทั้งสายพฤติกรรมต่าง ๆ ภายใตกฎเกณฑ์ศีลธรรมของสังคมด้วย ตัวเงิน กล่าวคือ ระบบทุนนิยมทำให้ความปรารถนาของปัจเจกมีอิสระเสรีได้ด้วยการแยกการผลิตกับการผลิตซ้ำออกจากกัน โดยใช้ประโยชน์จากปัจเจกที่มีชีวิตทางสังคมในเชิงปริมาณคือตัวเงิน ให้นำมาใช้ตอบสนองความปรารถนาเหนือคุณค่าเชิงนามธรรมเพื่อการปลดปล่อยตนเองให้เป็นอิสระ ความปรารถนาลักษณะนี้จะกระตุ้นให้ปัจเจกเคลื่อนย้ายตัวเองเข้าหาทุนและการบริโภคมากขึ้น จนทำให้เกิดขาดความสัมพันธ์จากครอบครัว ชุมชน และสังคมแบบดั้งเดิม เกิดเป็นความโดดเดี่ยวและขาดแรงสนับสนุนในการเผชิญหน้ากับความเสี่ยง (risk) และความล้มเหลว (failure) แต่กลับมีสิ่งเดียวที่จะทำให้พวกเขาเรียนรู้สึกมั่นคงได้คือการสะสมทุนเท่านั้น (Bauman, 2000: 76)

นอกจากนี้ ในศตวรรษที่ 21 เป็นต้นมา หลังการนำเทคโนโลยีและเครื่องจักรมาใช้ในอุตสาหกรรมการผลิต ‘ทุนนิยม’ ยังได้เปลี่ยนแปลงสถานการณ์การทำงานของผู้หญิงให้มีความหลากหลาย โดยรูปแบบแรงงานจะต้องปรับเปลี่ยนให้เข้ากับระบบการผลิตหลังฟอร์ด (Post-Fordism) อันมีเครื่องจักรเข้ามาทดแทนการทำงานหนักและซ้ำซาก โดยแรงงานรูปแบบใหม่จะต้องผูกโยงกับลักษณะนิสัยของบุคลากร (personality) ซึ่งเป็นการใช้ความเป็นส่วนตัวในพื้นที่ทำงานและให้ความใกล้ชิดถึงจะสามารถแลกเปลี่ยนกันในระบบได้ ตัวอย่างของแรงงานอวตฤคือ แรงงานคอปชมพู (pink collar) ซึ่งหมายถึงแอร์โฮสเตสที่ใจดี ขายนบุคลิกภาพอย่างชัดเจนที่อธิบายได้ หรือแม้แต่งานที่ต้องใช้เรือนร่างอย่าง พรินต์ตี้ หรือ

แดนซ์เซอร์ ก็เกิดขึ้นมาในงานของ Kathi weeks นักคิดสายสตรีนิยมมาร์กซิสต์ กล่าวว่า แรงงานอวัตุถูกครอบงำโดยกระบวนการทัศน์ของการผลิตอวัตุบนฐานของการพัฒนาแนวทางทุนนิยม และการแบ่งแยกระบบสองเพศ และขบวนการต่อสู้กับกรอบในการแบ่งงานตามพื้นที่ (Spheres) ทำให้ผู้หญิงได้เข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างความเข้มแข็งให้กับทุนนิยมจากการรวมปฏิบัติการภายนอกพื้นที่เศรษฐกิจ เช่น งานบ้านและการสืบพันธุ์ มาทำให้มีมูลค่าและถูกมองเห็นจับต้องได้โดยสร้างออกมาในรูปแบบสินค้าโภคภัณฑ์ และเปลี่ยนแรงงานในครัวเรือนที่เกี่ยวข้องความเป็นผู้หญิง เชื้อชาติ และ โลกาวัดวินให้เป็นไปในรูปแบบภาคบริการ (service sector) รวมไปถึงงานที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมและรองรับอารมณ์ของลูกค้า เช่น แม่บ้าน แคชเชียร์ เด็กเสิร์ฟ ฯลฯ (Weeks, 2007: 241)

ดังนั้น ในลักษณะสังคมที่ระบบทุนเข้ามามีบทบาทกำหนดคุณลักษณะของผู้คนตามเพศและชนชั้นก็เพื่อการป้อนคนเข้าสู่ตลาดแรงงานหรือการเป็นฟันเฟืองทางเศรษฐกิจ ในฐานะผู้ผลิตและผู้บริโภคของตลาดทุนนิยม โดยเฉพาะการพัฒนาแบบ ‘กิ่งเมืองกิ่งชนบท’ ได้ส่งผลกระทบต่อกระตุ่นความปรารถนาของผู้หญิงให้ใช้ประโยชน์จากทุนนิยมในการเปลี่ยนแปลงสถานภาพไปในทางที่ดีขึ้น แต่ในขณะเดียวกันความปรารถนาที่ถูกเก็บกด ปิดกั้นก็ไม่ถูกคลี่คลายลงไปโดยเฉพาะเรื่องเพศวิถีที่ถูกโยงเข้ากับการจัดชั้นสูงต่ำ และฝังอยู่ในความคิดและอุดมการณ์ผ่านโครงสร้างพื้นฐาน หรือฐานเศรษฐกิจอันเป็นกลไกของรัฐในการกำหนดการรับรู้ของคนในสังคมเสมอมา ดังนั้น ลักษณะสังคมเช่นนี้จึงได้เข้ามากำหนดที่ทางในสังคมให้กับวัยรุ่นหญิงผู้ไม่มีต้นทุนทางสังคมและวัฒนธรรมมากนัก ให้ต้องเผชิญกับการเก็บกดปิดกั้นในความปรารถนาขั้นพื้นฐานที่จะมีชีวิตอย่างเสมอภาคกับชนชั้นกลางได้นอกเสียจากพวกเธอจะเลื่อนชั้นด้วยการเข้าไปเป็นแรงงานคอปขาว (white collar) ผ่านการเข้าสู่ระบบการศึกษาขั้นพื้นฐานตามความต้องการของตลาดแรงงาน แต่จากการศึกษาพบว่า ปัญหาของระบบการศึกษาในระบบทุนนิยมได้ทำให้การศึกษากลายเป็นสินค้าโดยเฉพาะระดับอุดมศึกษาจะมีสินค้าออกมาให้คนในสังคมบริโภคหลากหลาย ซึ่งมีจุดประสงค์สำคัญคือขอให้ได้เพียงวุฒิการศึกษาเท่านั้นแต่ไม่สนใจเรื่องของคุณภาพ โดยทุนและความทันสมัยสิ้นไหลทำให้เงินกลายเป็นปัจจัยสำคัญในการลงทุนเพื่อมุ่งผลกำไรสูงสุด ระบบการศึกษาจึงกลายเป็นการลงทุนโดยภาครัฐเพื่อพัฒนาแรงงานให้ตรงต่อความต้องการของตลาด สาขาไหนที่ตลาดไม่ต้องการก็จะได้รับเงินสนับสนุนน้อยลง การจัดเงินสนับสนุนก็กลายเป็นไปตามกลไกตลาด ทำให้การศึกษาดี ๆ รวมศูนย์อยู่ในเพียงหัวเมืองใหญ่ (รังสรรค์ ธาระพรพันธุ์, 2544: 100) ปัญหาในการเข้าถึงการศึกษาที่มีประสิทธิภาพจึงมักเกิดขึ้นกับคนยากจนที่ไม่มีเงินส่งลูกเรียนในระดับอุดมศึกษาเพราะค่าใช้จ่ายสูง จึงทำให้วัยรุ่นหญิงหลาย

คนจึงเลือกที่จะออกจากระบบการศึกษาและเข้าไปเป็นแรงงานฐานการผลิตในตลาดอื่น ๆ ที่รองรับเพื่อเป้าหมายในการสะสมทุนโดยเฉพาะงานด้านบริการและการขายของ

จากการค้นคว้าทางสถิติพบว่า การจ้างงานแรงงานวัยรุ่นหญิงโดยเฉพาะในจังหวัด นครสวรรค์ที่มีภูมิศาสตร์ตั้งอยู่ใกล้เมืองหลวงอย่างกรุงเทพมหานครและเป็นประตูสู่ภาคเหนือ แม้นครสวรรค์จะเป็นเมืองทางผ่านที่ไม่มีนโยบายการท่องเที่ยวเข้ามาส่งเสริมมากนัก แต่งานเทศกาลประจำปี เช่น ตรุษจีน, สงกรานต์, งานแข่งขันมอเตอร์ไซด์ ฯลฯ กลับมีศักยภาพในการดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งในท้องถิ่นและภายนอกได้เป็นอย่างดี เนื่องจากการลงทุนผลิตงานเทศกาลอย่างยิ่งใหญ่่อลังการ และต่อเนื่องจึงได้เพิ่มความครึกครื้นให้แก่การท่องเที่ยวทำให้มีสถานที่พักแรมจำนวนมาก โดยในปี 2561 มีจำนวนสถานที่พักแรม 148 แห่ง รวมจำนวนห้องพัก 4,618 ห้อง มีผู้เยี่ยมเยือนนครสวรรค์ 1,895,960 คน และมีรายได้จากการท่องเที่ยวประมาณ 3,864.15 ล้านบาท แต่รูปแบบการพัฒนาเหล่านี้ กลับเพิ่มอัตราความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจจากการพัฒนาเมืองมากกว่าชนบท โดยสะท้อนออกมาจากรายได้และรายจ่ายในภาคครัวเรือนของชาวจังหวัดนครสวรรค์ ที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนประมาณ 22,137 บาท มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือนประมาณ 16,002 บาท คิดเป็นร้อยละ 72.3 ของรายได้ มีการกระจายรายได้อยู่ในระดับเพียง 0.341 (เริ่มมีความแตกต่างในการกระจายรายได้ระหว่างผู้มีรายได้สูง และผู้มีรายได้น้อยอย่างไม่เป็นธรรม) ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจผ่านการพัฒนาเช่นนี้ จึงเข้ามามีบทบาทในชีวิตวัยรุ่นหญิงมากขึ้นโดยการเข้าไปเป็นแรงงานในฐานการผลิตและสร้างมูลค่าระดับจังหวัด จากการลงพื้นที่สำรวจพบว่าสถิติการจ้างงานวัยรุ่นในจังหวัดนครสวรรค์ที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะ จากสถิติในปี 2560 ของแรงงานประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไปที่สำคัญการศึกษาต่ำกว่าประถมศึกษาและไม่มีการศึกษา มีจำนวนมากถึง 183,102 คน โดย 98.7% ทำงานด้านการขายส่ง การขายปลีก และการซ่อมแซมยานยนต์ และ 39.2% ทำงานด้านการบริการที่พัก โรงแรมและร้านอาหาร²

วัยรุ่นสก็อตาคติ ในบทบาทแรงงานอวัตุ (immaterial labor)

² สำนักงานสถิติแห่งชาติ. การสำรวจภาวะการทำงานของประชากร พ.ศ. ๒๕๕๙ - ๒๕๖๐ ระดับจังหวัด

ผู้ศึกษารู้จักกับกลุ่มวัยรุ่นน็อกชัยในอำเภอตาคลี ที่ทำงานบริการเสิร์ฟอาหารและเครื่องดื่มที่สวนอาหารกึ่งบาร์แห่งหนึ่งจากการไปร่วมงานแข่งขันมอเตอร์ไซค์ เมื่อปี พ.ศ. 2561 จากการแนะนำของเพื่อนช่างสักในจังหวัดนครสวรรค์ โดยภายหลังจากเที่ยวงานแข่งขันและพูดคุยกันในวงสังสรรค์ครั้งนั้น ผู้ศึกษาก็ได้แลกเปลี่ยนเพชฌัญญูและอินสตราแกรมกับวัยรุ่นน็อกชัยกลุ่มนี้ซึ่งตรงกับเกณฑ์การคัดเลือกผู้เข้าร่วม ประกอบด้วยวัยรุ่นน็อกชัยชนบทที่ประกอบอาชีพทางด้านบริการ (สาวเชียร์เบียร์ โคโยตี้ พนักงานโรงแรม ฯลฯ) หรือมีธุรกิจของตนเองและทำการค้าขายออนไลน์ และชื่นชอบวัฒนธรรมการเป็นเด็กซึ่งอายุเฉลี่ยประมาณ 15-25 ปี เพื่อให้มีความหลากหลายของประสบการณ์ชีวิตที่ไม่เหมือนกันจำนวนทั้งหมด 6 คน เพื่อประโยชน์ต่อการศึกษาในประเด็นการประกอบสร้างตัวตนบนโลกออนไลน์ของวัยรุ่นน็อกชัยในพื้นที่กึ่งเมืองกึ่งชนบทเพื่อต่อต้าน ต่อรองกับอำนาจจำเพาะในการจัดลำดับที่ไม่เป็นธรรมของสังคมตามสภาพแวดล้อมรอบตัววัยรุ่นน็อกชัยเหล่านี้ ว่ามีอิทธิพลในการเก็บกด ปิดกั้นความปรารถนาอย่างไร จนได้มีโอกาสเดินทางไปเยี่ยมเยือนพวกเขาอีกครั้ง และสำรวจชีวิตความเป็นอยู่ของวัยรุ่นน็อกชัยที่ทำงานบริการในอำเภอตาคลี แม้จะเป็นอำเภอเล็กๆ และอยู่ไกลเกือบถึงจังหวัดชัยนาทแต่การมีสถานีรถไฟตัดผ่านทำให้ ตลาดตาคลี ยังคึกคักไปด้วยบ้านเรือนของชุมชนชาวจีนที่ยังใช้ชีวิตดั้งเดิมและอยู่ร่วมกับกลุ่มนักลงทุนหน้าใหม่ที่หันมาลงทุนในธุรกิจร้านอาหารและร้านกาแฟ รวมไปถึงบาร์ เนื่องจากมีประชากรเป็นวัยรุ่นและวัยกลางคนที่ถูกจ้างงานในภาคธุรกิจต่าง ๆ จำนวนมากทำให้ความเป็นอยู่ของวัยรุ่นและวัยกลางคนที่นี้จึงเป็นการทำงานรับจ้างในตอนกลางวันและแสวงหาความบันเทิงในยามค่ำคืน นอกจากนี้ อำเภอตาคลี ยังเป็นสถานที่ตั้งของกองบิน 4 หรือ กองบินน้อยที่ 4 เพราะพื้นที่มีความสำคัญทางยุทธศาสตร์ ที่ตั้งสนามบินตาคลี มีเส้นทางคมนาคมไม่ห่างไกลจากตอนเมืองสามารถทำการขนส่งลำเลียงทางอากาศเชื่อมโยงทุกสนามบินได้อย่างรวดเร็ว³

ดังนั้น การพัฒนาของอำเภอตาคลี จึงไปได้ไกลกว่าอำเภออื่น ๆ เพราะมีการลงทุนของบริษัทเอกชน เช่น โรงงานพลังงานแสงอาทิตย์ (Solar cell) อีโวล่า เป็นต้น ข้อมูลเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงอำนาจโดยกลุ่มผู้มีอิทธิพลในอำเภอตาคลีและนครสวรรค์ซึ่งกระจุกตัวอยู่ในคนกลุ่มเดียว เช่น ลูกเจ้าสัวเจ้าของกิจการขายเครื่องมือเกษตร เหล่านักบินและช่างเครื่อง ฯลฯ ซึ่งกลายมาเป็นฐานลูกค้าของร้านอาหารกึ่งบาร์ในอำเภอตาคลี ที่มีวัยรุ่นน็อกชัยจำนวนหนึ่งมาเป็นพนักงานให้บริการเมื่อมีงานเลี้ยงหรือลานเบียร์ จากการสัมภาษณ์

³ ประวัติความเป็นมาของกองบิน 4 <https://wing4.rtaf.mi.th/wing4/index.php/aboutwing4/historywing4>

กรณีศึกษาในอำเภอตากาลี เธอเล่าให้ฟังว่าพวกเธอและเพื่อนในวัยมัธยมล้วนเคยทำอาชีพบริการเสิร์ฟอาหารและเครื่องดื่มมาตั้งแต่สมัยเรียนแล้ว เนื่องจากบริษัทที่จัดทำอื้อวันทำงานบนเตียงหรืองานสังสรรค์ตามเทศกาลมีความต้องการจ้างงานวัยรุ่นหญิงสูง และเป็นงานที่พวกเธอสามารถสนุกกับเสียงดนตรีหรือพบปะพูดคุยกับหนุ่ม ๆ ทหารและลูกค้าเพื่อสานสัมพันธ์ต่อไปได้เช่นเดียวกับการไปเที่ยวสถานบันเทิงในยามค่ำคืนเพียงแต่ได้รับเงินค่าจ้างเพิ่มขึ้นมา

ผู้ศึกษาในฐานะผู้สังเกตการณ์และผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้สร้างความสนิทสนมคุ้นเคยกับกรณีศึกษาในฐานะเพื่อน พี่น้องร่วมแลกเปลี่ยนประสบการณ์ชีวิต และติดตามชีวิตของพวกเขาจนได้ซึมซับเรื่องเล่าจากประสบการณ์ทั้งในชีวิตธรรมดาและโอกาสพิเศษต่าง ๆ ดังนั้น ในส่วนนี้ผู้ศึกษาจะนำเสนอเรื่องราวชีวิตของพวกเขาบางส่วนเพื่อแสดงให้เห็นถึงประสบการณ์การเก้บกด และปลดปล่อยแรงปรารถนาที่เกี่ยวข้องกับเพศสภาพและเพศวิถีที่วัยรุ่นสเกี้ยวแต่ละคนใช้ในการเรียนรู้ ปรับตัว ต่อสู้ต่อรอง เพื่อเลื่อนสถานภาพของตนเองภายใต้ทุนสมัยใหม่ โดยกลุ่มวัยรุ่นหญิงในอำเภอตากาลีประกอบด้วย แมงมุม แมงป่อง และแมงปอ (นามสมมุติ) ทั้งสามคนเป็นเพื่อนสนิทกันตั้งแต่ช่วงมัธยมจนสำเร็จการศึกษาระดับ ม.6 และปวช. พวกเธอเป็นเพื่อนที่อาศัยอยู่ในละแวกหมู่บ้านเดียวกัน ปัจจุบันทั้งสามคนยังไปมาหาสู่และใช้เวลาร่วมกันเหมือนเดิม โดยทุก ๆ วันหลังจากการทำงานพวกเธอจะรวมกลุ่มกันไปเที่ยวสถานบันเทิงตอนกลางคืนในอำเภอตากาลี หรือนั่งสังสรรค์กันในบ้านของสมาชิกกลุ่มเด็กวันในชุมชนตาคลี อย่างไรก็ตาม วัยรุ่นหญิงในอำเภอตากาลี ที่ทำงานบริการจะสามารถสร้างโปรไฟล์เพื่อต่อยอดไปทำงานเสิร์ฟในสถานที่อื่น ๆ ได้โดยผ่านการทำความรู้จักเครือข่ายผู้จัดงานเพื่อว่าจ้างให้ไปบริการในงานใหญ่อื่น ๆ เป็นเวลาสั้น ๆ อีกด้วย

แมงมุม (นามสมมุติ) : การทำงานคือการรับผิดชอบชีวิตตัวเอง

แมงมุมอายุ 18 ปี 19 ปี เธอเกิดในปี 2001 รอยสักตรงต้นแขนคือ ปีเกิดของเธอ และรอยสักอีกมากมายที่ช่วยบ่งบอกความเป็นตัวเธอได้เป็นอย่างดี เธอเพิ่งสำเร็จการศึกษاپวช. ขั้นสุดท้ายเทียบเท่ากับวุฒิ ม.6 เมื่อต้นปี 2021 ที่ผ่านมามีการทำงานประจำเป็นเด็กเสิร์ฟอยู่ในร้านอาหารแห่งหนึ่ง ซึ่งอยู่ใกล้กับกองบิน 4 เธออาศัยอยู่กับพ่อแม่ และ หลานชายลูกของพี่สาวที่ออกไปทำงานในกรุงเทพฯ ทุกเช้าน้องแมงมุมจะออกมาทำงานเวลาสิบโมงเช้า และเลิกงานเวลาสาม-ห้าทุ่ม โดยทำงานบริการเสิร์ฟน้ำ อาหาร และรับชงเหล้านอกสถานที่ด้วย ซึ่งเธอจะได้รับการติดต่อจากผู้จ้างที่รับจัดงานอีเวนต์ลานเป็ยรอยู่เป็นประจำ ลูกค้าส่วนใหญ่จะเป็นทหารจากกองบิน เธอมองว่าการเป็นเด็กเสิร์ฟเป็นงานที่ง่าย รายได้

ดี แม้สังคมแวดล้อมในที่ทำงานจะไม่ค่อยทำให้เธอสบายใจกับการทำงานนัก เช่น การถูก
นินทาหรือกระทบกระทั่งกันในเรื่องส่วนตัว แต่ด้วยรายได้จากทิปทำให้เธอยังคงทำงานต่อ
ไปเพราะยังมีเงินเพียงพอเพื่อไปใช้จ่ายจุกจิกรายวัน

“...หนูทำงานตั้งแต่จบ ม.3 แล้วก็รับพาร์ทไทม์ไปเรื่อย ๆ ส่วนใหญ่จะโดนเรียก
ไปทำงานทั้งจากเพื่อน พี่ ๆ ที่รู้จักกัน ในชุมชน ก็ทำเด็กเสิร์ฟ ลานเบียร์ ชงเหล้า ดูแลแขก
หนูจะโป๊กสแควงที่ทำแค่วันนี้ พรุ่งนี้ แล้วได้เงินก้อน ชงเหล้าเรพพัน เราได้ละพันนึง เรา
ไม่ต้องไปเหนื่อยวันละ 300 อะไรแบบนี้ มันไม่ได้ถือว่าเป็นงานที่น่าเกลียดหรือด้อยค่า ก็คือ
ฉันทำงาน ฉันได้เงินเหมือนเธอ เธอทำงานบริษัทได้วันละ 4-5 ร้อย แต่ชั้นชงเหล้าวันเดียว
ได้ตั้งพันนึง...”⁴

แมงมุมเล่าให้ฟังว่า การทำงานไม่ยากอะไร แต่ช่วงเวลาทำงานที่ค่อนข้างยาวนาน
ทำให้เธอมีเวลาพักผ่อนน้อย เธอมักจะต้องทำงานล่วงเวลาอยู่บ่อย ๆ หากลูกค้าต้องการนั่ง
ดื่มต่อที่ร้าน เธอเองก็จะต้องกลับบ้านหลังลูกค้า ซึ่งบ่อยครั้งกินเวลาไปจนถึงเที่ยงคืนหรือ
ดึกกว่านั้น หากมีคนมาทำงานน้อยเธอก็ต้องรับภาระเยอะขึ้น โดยไม่สามารถต่อรองอะไร
ได้เลย แมงมุมเกิดมาในครอบครัวที่มีเชื้อสายจีน แต่พ่อของเธอไม่เคยกดดันหรือเข้มงวดกับ
เธอมากนัก แต่ไปเข้มงวดกับหลานชาย ซึ่งแมงมุมบอกเองว่าเป็นความโชคร้ายที่เธอเกิดมาใน
ครอบครัวนี้เพราะได้รับสิทธิพิเศษ ให้เริ่มออกไปเที่ยวและมีอิสระตั้งแต่ ม.5 ในขณะที่เพื่อน
ของเธอถูกบังคับกดดันให้อยู่ในกฎระเบียบต้องคอยปิดบังรอยสัก และกิจกรรมสังสรรค์จน
ต้องหนีออกจากบ้านไปอยู่ในเมืองและรับผิดชอบชีวิตตัวเองด้วยความจำเป็น

“...ในบรรดากลุ่มเพื่อน ๆ นี้ละ จะมีหนูนี้แหละมั้งที่ไม่โดนตีกรอบ อย่างเพื่อน
หนู (แมงป่อง) มันถูกตีกรอบมาตลอด พอไปเรียนมหาลัยอยากจะทำลูกกรอบ มันก็มีอะไรที่
ต้องเสียเยอะมาก อย่างแมงป่องอยู่ที่บ้านจะมาเดินโชว์รอยสักแบบหนูไม่ได้คนละเรื่องกัน
เลย แค่ว่า นิ่งจับเข้าคุย คอยสอน แต่แมงป่องมันจะแนว ๆ หนูเลยคือไม่ชอบให้ใครมา
สั่งให้ทำนู่นนี่ ไม่ชอบให้ใครมาวางกรอบให้...”⁵

แม้แมงมุมและเพื่อน ๆ ยังไม่ได้ตั้งเป้าหมายในชีวิตระยะยาวมากนัก แต่ก็ก็เป็น

⁴ สัมภาษณ์น้องแมงมุม วันที่ 15 ตุลาคม พ.ศ.2563

⁵ สัมภาษณ์น้องแมงมุม วันที่ 15 ตุลาคม พ.ศ.2563

เพราะเธอยังไม่เจออาชีพในฝันจึงลั้งเลที่จะเรียนต่อในชั้นอุดมศึกษา เนื่องจากค่าใช้จ่ายที่มากและเวลาเรียนที่ยาวนาน เธอกลัวว่าหลักสูตรการเรียน 4-5 ปี อาจทำให้เธอเสียเวลาและเงินทองไปอย่างไร้ประโยชน์ เมื่อเธอตัดสินใจที่จะเป็นตัวของตัวเองมากขึ้น เช่น สักลาย เจาะจมูก แต่งตัว สูบบุหรี่ ฯลฯ ทำให้เธอตระหนักยิ่งขึ้นมาว่าเธอจะต้องรับผิดชอบตัวเองให้ได้ด้วยการทำงานหนักเพื่อหาเงินซื้อของหรือท่องเที่ยวในแบบที่เธอต้องการด้วยตนเอง ดังนั้น สาเหตุในการทำงานพาร์ทไทม์เด็กเสิร์ฟ ซงเหล่าในสวนอาหารนั้น จึงมาจากการที่เธอต้องการหารายได้เพื่อรับผิดชอบค่าใช้จ่ายส่วนตัว โดยไม่ต้องพึ่งพาพ่อแม่ที่ทำเกษตรกรรมในสถานการณ์ที่ราคาผลผลิตตกถดถอยลงทุกวัน

“...หนูพุดจากใจเลยนะ ตั้งแต่หนูทำงาน หนูไม่เคยขอเงินพ่อแม่ใช้มาสองสามปีละ จะมีแค่ขาดเหลืออะไรเล็ก ๆ น้อย ๆ นาน ๆ ถึงจะหยิบยืมเขา ส่วนมากเค้าจะขอเรามากกว่า เราต้องการความเป็นอิสระ สูบบุหรี่ก็ไม่ได้ขอเงินเค้ามา เราอยากกินเหล้าเราก็กิน เราอยากสักเราเจ็บเองก็เงินเรา เขาไม่มาว่าเราเพราะเค้าเห็นว่าเรารับผิดชอบตัวเองได้ไม่ทำให้เค้าเดือดร้อน ไม่ต้องมายุ่งแค่ออยห่วย ดูแล เป็นที่ปรึกษาที่พอ...”⁶

แมงปอ (นามสมมุติ) : ครอบครัวคือความรับผิดชอบ

ปัจจุบันแมงปอ อายุ 18 ย่าง 19 ปีเช่นเดียวกัน เธอเคยทำงานบริการเสิร์ฟและซงเหล่าในสวนอาหารที่เดียวกับแมงมุ่มก่อนพบว่าตัวเองตั้งครภภได้สองเดือน และย้ายออกมาทำงานบริการในห้างสรรพสินค้าตรงจุดคัดกรองเพื่อตรวจอุณหภูมิให้ลูกค้าซึ่งไม่ต้องใช้ทักษะอะไรมาก แต่เธอก็เปลี่ยนงานไปเพราะชั่วโมงการทำงานที่เยอะเกินไปและไม่ได้รับอิสระในการเคลื่อนไหว หรือใช้โทรศัพท์ ต่อมาเธอได้สมัครเข้าไปเป็นพนักงานทำไอศกรีมยี่ห้อหนึ่งในห้างสรรพสินค้า แต่ก็ประสบปัญหาเรื่องการจดจำเครื่องมือการใช้งานและสูตรทำไอศกรีมรสต่าง ๆ ประจวบกับพบว่าตัวเองกำลังตั้งครภภจึงไม่เดินรณหางานทำต่อไป โดยมีครอบครัวสามีและครอบครัวของป้าดูแลเธอเป็นอย่างดี ให้ที่พักอาศัย สร้างห้องนอนเดี่ยวดาวนร์รถกระบะให้ ดังนั้น ชีวิตของแมงปอหลังแต่งงานจึงถูกกระทำเช่นเดียวกับผู้ใหญ่คนหนึ่งที่ตั้งหลักปักฐานไปแล้ว

“... ตอนทำสวนอาหารเงินได้ไม่คุ้มเลย ทำตั้งแต่เก้าโมงครึ่งถึงสามทุ่ม ถ้าเกิดมี

⁶ สัมภาษณ์น้องแมงมุ่ม วันที่ 15 ตุลาคม พ.ศ.2563

แขกก็ต่อไปยืนห้าทุ่มแล้วแต่ทิวที่เราจะได้ถ้าไม่ได้ทิวก็ได้แค่นั้น ถ้ามีแขกก็ทั้งวัน เดิน เสิร์ฟ เก็บโต๊ะ ทำสวนไปเรื่อยเลยที่ร้านหาอะไรให้เราทำมาตลอด พอหนูทำจุดคัดกรองอุณหภูมิ มันสบายจนชั่วโมงละ 50 บาท เราไม่เคยทำเกิน 8 ชั่วโมงนะ แต่มันอึดอัดตรงที่ต้องใส่แมส ใส่เฟซชีลด์ แล้วเล่นโทรศัพท์ไม่ได้ ไปไหนก็ไม่ได้ ต้องอยู่จุดนั้นแล้วก็มิกล้องติดตามเราตลอด เราก็อยู่ต่ออย่างนั้นทั้งกลางวันจนห้างปิด พอทำร้านไอติมได้สามร้อยต่อวันแต่ประกอบเครื่องไม่เป็น ไหนจะต้องจำสูตรไอติม สูตรน้ำเยอะมากก็จบไป แฟนหนูเขามีส่วนช่วยมาก ๆ ในเรื่องเงิน สำคัญมากช่วยตลอดไม่ว่าจะเดือดร้อนอะไร ไม่ว่าเขาจะมีหรือไม่มี ก็หามาให้ไม่เคยให้ขาด...”⁷

แมงปอเป็นเด็กที่ถูกครอบครัวของป้ารับมาเลี้ยง เพราะแม่ของเธอมืออาชีพป่วยเป็นอัมพาตหลังคลอด และไม่สามารถดูแลเธอได้ ก่อนหน้านั้นเธออยู่ที่จังหวัดชลบุรี และได้ย้ายกลับมาอยู่บ้านเกิดของป้าที่นครสวรรค์ ในช่วงเรียนมัธยมปลายพร้อมกับพี่ชายบุญธรรมสองคน แมงปอมักจะเคารพและเชื่อฟังป้าของเธอเสมอ เพราะเธอรู้ว่าป้าเป็นคนส่งเสียเลี้ยงดูมาตั้งแต่เด็ก แม้ในช่วงวัยรุ่นเธอจะผ่านการทะเลาะมาหนักหนาขนาดไหน เธอก็จะต้องเป็นฝ่ายกลับไปขอโทษป้าก่อนทุกครั้ง เธอเล่าว่า ครั้งหนึ่งเธอเคยหนีกลับไปอยู่กับแม่ที่แท้จริง แต่ก็ไม่ได้รับรู้สึกผูกผันฉันแม่ลูก ดังนั้น เธอจึงต้องทำทุกอย่างตามคำสั่งและสิ่งที่ป้าต้องการ แมงปอถูกจับแต่งงานตั้งแต่ช่วง ม.5 เพราะทางบ้านพบว่าเธอได้เสียกับแฟนหนุ่ม จึงไม่ต้องการให้ชาวบ้านนินทาหรือพูดจาให้เธอเสียหาย ป้าของเธอมองว่า การแต่งงานเป็นทางออกเดียวจึงได้บังคับเธอจนเธอเกือบต้องลาออกจากโรงเรียนกลางคัน เพราะเรื่องการแต่งงานถูกกดดันจากคุณครูที่ไม่ต้องการเรื่องอื้อฉาวเกิดขึ้นในโรงเรียน แต่ในท้ายที่สุดโรงเรียนก็ไม่สามารถไล่เธอออกได้เนื่องจากเธอไม่ได้ตั้งครครภ์หรือทำผิดกฎอะไร หลังจากนั้นเป็นต้นมาเธอและสามีก็อยู่กินด้วยกันโดยที่สามีของเธอคอยดูแลเรื่องค่าใช้จ่ายให้เธออยู่เสมอ ปัจจุบันเธอจึงอยู่เป็นแม่บ้านคอยช่วยเหลืองานบ้านฝั่งสามีและกลับมาเยี่ยมเยียนแม่บุญธรรม (ป้า) และเพื่อน ๆ ของเธอที่อยู่อีกตำบลหนึ่งเสมอ

“...จริง ๆ แล้วหนูอยากเป็นทหารนะพี่ หนูชอบ ตอนแรกก็หา路子ไว้ว่าจะไปสมัครที่ไหน ยังไงได้บ้าง เห็นเขามีทหารหญิงที่เป็นหน่วยพยาบาล แล้วก็หน่วยธุรการ มันก็น่าจะดี แต่พอตอนนี้แต่งงานแล้วทุกอย่างก็จบไป เพราะมันต้องมีค่าใช้จ่าย ใครจะมาออก

⁷ สัมภาษณ์น้องแมงปอ วันที่ 17 ตุลาคม พ.ศ.2563

เงินให้เราไปเรียน ค่าเทอมก็ไม่ใช่น้อย ๆ เงินที่หนูได้ทุกวันนี้นั้นก็ไม่เยอะ ส่วนใหญ่ก็เอาไปใช้ผ่อนรถกระบะ ช่วยครอบครัวบ้าง และเก็บไว้ใช้กินเที่ยว แต่ก็ไปไหนได้ไม่ไกลหรอกพี่ เรามีครอบครัวอยู่แล้ว...”⁸

แมงป่อง (นามสมมุติ) : สู้ที่มาจากคนรอบข้างคอยหยิบบั่นให้เมื่อขาดแคลน

แมงป่องอายุย่างเข้า 19 ปีบริบูรณ์เช่นเดียวกัน ปัจจุบันเธอขายเครื่องดื่มอยู่ในกองบินที่ 4 หลังจากพึ่งยุติบทบาทการเป็นนักศึกษาปี 1 ในมหาวิทยาลัยเอกชนในกรุงเทพฯ ทั้ง ๆ ที่เข้าไปเรียนได้แค่เทอมเดียว แต่ก็ต้องพักการเรียนไปโดยแมงป่องเล่าว่า เธอใช้ชีวิตด้วยความลำบากใจเมื่อต้องอาศัยอยู่กับครอบครัวที่สาวต่างพ่อ ซึ่งในบ้านมีการใช้กฎระเบียบกับเธอค่อนข้างมาก เช่น ข้อห้ามในการสัก ทำสีผม เวลาเข้านอน ฯลฯ จนเธอทนไม่ไหวและตัดสินใจออกมาใช้ชีวิตคนเดียว แต่ก็ไม่สามารถรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในกรุงเทพฯ ได้ เธอจึงตัดสินใจกลับมาอยู่ที่นครสวรรค์ โดยอาศัยอยู่บ้านป่าที่มีสมาชิกในบ้านเกือบ 6 คน ทำให้เธอมีปัญหากับป่าที่คอยบงการชีวิตของเธอ โดยพูดประชดที่เธอไม่ทำงานหรือหางานเสริมฯลฯ ซึ่งเหล่าที่จังหวัดอื่นผ่านเครือข่ายของป่า แต่เธอปฏิเสธเพราะต้องการอยู่กับเพื่อน ๆ

ที่สนิทกันตั้งแต่วัยมัธยม

“...หนูถูกป่าตีกรอบมาตลอด พอไปเรียนมหาลัยก็อยากจะทำลูกครอบครัวบ้าง แต่มันก็มีอะไรที่ต้องเสียเยอะมาก ออกจากบ้านแล้วก็ต้องดรอเรียนเพราะไม่มีเงินส่ง ไม่มีเงินใช้ส่วนตัว ไม่มีที่อยู่ ต้องออกมาหางานทำ ที่ผ่านมาการอยู่ในกรอบคือการสูญเสียตัวตนครั้งใหญ่ อยู่ที่นั่นจะมาเดินโชว์รอยสักทำไม่ได้ สุขุหรืต่อหน้าก็ไม่ได้ ที่ผ่านมามีบั้งที่ที่กรุงเทพฯ จนเหนื่อย แม้นญาติในจังหวัดอื่นมีเยอะแต่จะทำอะไรก็ต้องแอบเขา หนีเขา ที่นครสวรรค์ เขาจะพูดครั้งเดียวถือว่าได้บอก ได้สอนไปแล้วจะฟังไหมเรื่องของเธอ แต่พอย้ายไปอยู่กรุงเทพฯ ต้องมาเจอตีกรอบแบบหนักกว่าเดิม หนูเลยอึดอัด อยู่ไม่ได้...”

แมงป่องแม้จะถูกควบคุมอยู่บ้าง แต่เพราะเธอต้องสูญเสียพ่อแม่ตั้งแต่ยังเด็ก ทำให้เธอเป็นคนที่ไม่เข้าไปสู่การทำงานบริการก่อนเพื่อนตั้งแต่ช่วง ม. ต้น เธอเคยย้ายจากอำเภอตาคลี เพื่อไปทำงานเป็นสาวเชียร์เบียร์และใช้ชีวิตกับแฟนหนุ่มในอำเภอเมืองจังหวัด

⁸ สัมภาษณ์น้องแมงป่อง วันที่ 17 ตุลาคม พ.ศ.2563

นครสวรรค์ แต่ก็ไม่สามารถต่อยอดไปได้เนื่องจากเธอยังไม่จบ ม. 3 ไม่มีวุฒิมัธยมศึกษา หลังจากเลิกรักกับแฟนหนุ่มเธอก็ตั้งใจกลับไปอยู่กับพี่สาวและเรียนต่อจนจบ ม. 6 แมงป่องเป็นคนเดียวที่วางแผนศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัย โดยก่อนที่เธอจะพักการเรียนเธอให้เหตุผลว่า ในประเทศไทยการจบปริญญาตรีคือค่านิยมขั้นต่ำสุดที่เธอจะเข้าไปสู่ระบบการทำงานและรับค่าแรงที่พอดี และถ้าเธอจบปริญญาได้จะสามารถลบล้างคำสบประมาทจากคนอื่นที่มองว่าเธอเป็นผู้หญิงไม่ดี ไม่มีอนาคตและสร้างความภาคภูมิใจให้กับตัวเองและพี่สาว

หากพิจารณาข้อมูลจากประวัติชีวิต และการสัมภาษณ์แ่งมุมการทำงานของวัยรุ่นหญิงกลุ่มที่ทำงานบริการ พบว่าการเข้าสู่การทำงานมีรูปแบบและเป้าหมายที่คล้ายคลึงกันคือพวกเธอมาจากครอบครัวรายได้น้อยและต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายส่วนตัวตั้งแต่สมัยเรียนมัธยม เป้าหมายคือต้องการเงินเพื่อไปใช้จ่ายส่วนตัว รวมทั้งซื้อความสุขให้กับตัวเองและกลุ่มเพื่อน เพื่อเป็นการปลดปล่อยตัวเองจากการทำานหนัก หรือความยากลำบากจากฐานะทางเศรษฐกิจที่มองหาหนทางในการเติบโตยาก ยิ่งไปกว่านั้น ประเด็นสำคัญที่ทำให้พวกเธอเข้ามาทำงานเช่นนี้ คือ พวกเธอตระหนักรู้ถึงต้นทุนที่มีอยู่คือรูปร่าง หน้าตา และการแสดงออก ความเป็นหญิงที่ประกอบสร้างขึ้นพร้อมกับการปฏิสัมพันธ์คนอื่น ๆ ในเครือข่ายการทำงานในบาร์ และการท่องเที่ยวไปยังสถานบันเทิงหรือกิจกรรมงานแข่งรถกับเพื่อน ๆ เป็นประจำ ทำให้พวกเธอสามารถสร้างติดตาม และโด่งดังในเฟซบุ๊ก โดยวัดจากยอดไลค์และการแสดงความคิดเห็น เรียกได้ว่ามีแฟนคลับที่คอยชื่นชม ติดตาม ทำให้กลุ่มทุนใหม่ เช่น เจ้าของร้านอาหาร ร้านกาแฟ อู่รถซึ่ง กลุ่มจัดงานบันเทิง ฯลฯ เข้ามาจ้างงานและใช้ประโยชน์จากรูปร่างหน้าตา และความเป็นผู้หญิงดึงดูดลูกค้าทั้งในร้านและโซเชียลมีเดีย จนได้เพิ่มโอกาสการสะสมทุนทางเศรษฐกิจให้แก่วัยรุ่นหญิงชนบทโดยไม่บังคับมากจนเกินไป เนื่องจากความเป็นอิสระและการไม่บังคับด้วยกฎหมายเป็นสิ่งดึงดูดให้วัยรุ่นสก็อยเข้ามาทำงานบริการเหล่านี้ด้วย ผู้ศึกษาได้มีโอกาสสัมภาษณ์ผู้จ้างงานพบว่า ในสวนอาหารนี้ไม่มีกฎหมายอะไรมาเด็กเสิร์ฟสามารถแต่งตัวแบบใดก็ได้ไม่ต้องใส่ยูนิฟอร์ม สามารถใส่รองเท้าแตะหรือกางเกงขาสั้นมาทำงานเสิร์ฟได้ ยิ่งไปกว่านั้น เมื่อมีการเหมารจองห้องอาหารไว้ในงานเลี้ยงพิเศษพวกเธอยังแต่งตัวแต่งหน้าอย่างพิถีพิถันด้วยตัวเองเพื่อสร้างความประทับใจต่อแขกแปลกกับการได้ทิป โดยทางร้านเองก็ได้ผลประโยชน์จากการปล่อยให้ลูกจ้างมีอิสระภาพ และยังเพิ่มความมั่นใจในการใช้ชีวิตของวัยรุ่นสก็อยให้เท่าเทียมกับคนในชุมชนให้เกิดขึ้นจริง และเป็นไปได้อีกด้วย

ดังนั้น งานที่ต้องผลิตสิ่งที่ไม่ใช่วัตถุ หรือกระบวนการกลายเป็นแรงงานอวัตถุ
เองในบริบททุนนิยม และความทันสมัยเคลื่อนย้ายเข้ามาผ่านการสร้างตลาดใหม่ จึงเปิด
โอกาสให้ธุรกิจเหล่านี้เติบโตขึ้นมาจากการผลิตซ้ำสินค้า และบริการที่ตอบสนองต่อกลุ่มคน
เพศชายทั้งในตลาดบนและตลาดล่างผู้มีกำลังบริโภคในจังหวัด ทำให้วัยรุ่นหญิงกลุ่มนี้ต้อง
แสดง (display) บทบาทตามหน้าที่ของการทำงานจนนำไปสู่ความสุดโต่งของพฤติกรรม
เช่น รอยยิ้ม อารมณ์ ความรู้สึกและความสัมพันธ์ที่ต้องใช้ความเป็นส่วนตัวหยิบยื่นให้บริการ
เนื่องจากลักษณะในการทำงานเป็นการตอบสนองต่อคำร้องหรือการกระตุ้นอารมณ์ ความ
รู้สึกโดยการรักษาสีหน้า และการแสดงออกภายนอกเพื่อให้เกิดสภาพจิตใจที่เหมาะสม
ต่อลูกค้า ซึ่งต้องมีการฝึกฝนปฏิบัติผ่านการรวบรวมความรู้และประสบการณ์จากสองมือ
สมอง และหัวใจ (Week, 2007: 239)

“...งานพวกนี้ถึงมันจะเสียเหนื่อย แต่เราก็ไม่เคยทำให้มันแย่งเราจะมีกฎอยู่แล้ว
ตกลงกับแขกว่าเรามาแค่ชงเหล้านะ จะไม่มีไปต่อกับแขก เราจะดูแลคุณเป็นอย่างดีแลกกทิป
เป็นรางวัลลอบใจ เวลาเค้าถามถึงอายุเราก็ตอบว่า เราแค่ 18 เองนะ แต่เราอยากทำงาน
อยากมีเงินใช้ เขาก็ให้แล้วชมด้วยว่าน้องเก่งอะ...”⁹

อย่างไรก็ตาม ในอีกด้านหนึ่งงานบริการก็ทำให้เกิดความตึงเครียดจากที่ทำงาน
บ่อยครั้ง เนื่องจากการทำงานบริการในอำเภอตากลี ถือว่าได้รับค่าแรงที่น้อยกว่าค่าแรง
ขั้นต่ำ โดยวัยรุ่นหญิงกลุ่มนี้ได้รับค่าจ้างประมาณ 240 บาทต่อวัน และต้องทำงานมากกว่า
7 ชั่วโมง คือ 11 โมงเช้าถึงห้าทุ่มและเลยจนไปถึงเที่ยงคืน และเมื่อไม่มีกฎเกณฑ์ที่ส่งผลให้
เกิดความไม่สมดุลของภาระงานต่อพนักงานเช่นกัน นับว่าเป็นหนึ่งในกลุ่มแรงงานนอกระบบ
ซึ่งเสี่ยงต่อการถูกขูดรีดหรือได้รับค่าแรงที่ไม่เป็นธรรม และยังเสี่ยงต่อการล่วงละเมิดในที่
ทำงานซึ่งพวกเขามีวิธีจัดการกับเหตุการณ์เหล่านี้ได้ แต่การถูกตีตราการทำงานบริการเช่น
นี้ทำให้พวกเขาถูกนิยามว่าเป็นกลุ่มวัยรุ่นตลาดล่าง หรือเป็นสก็๊อยที่ประพฤติตัวไม่มีเกียรติ
ดังนั้น การจัดลำดับขั้นแรงงานที่ประเมินด้วยวุฒิการศึกษาหรือผลการเรียนอันผูกโยงกับ
บุคลิกภาพ คุณภาพ และทักษะของแรงงาน จึงได้สร้างความเก็บกดปิดกั้นความปรารถนาใน
การใช้ชีวิตอย่างอิสระของวัยรุ่นสก็๊อยที่ไม่ได้ทำงานทักษะสูงตามค่านิยมของสังคมอีกด้วย

⁹ สัมภาษณ์น้องแมงมุม วันที่ 17 ตุลาคม พ.ศ.2563

“... ทุกวันนี้ถึงจะโดนคุกบ้าง แต่ที่ผ่านมาได้อยู่กับเพื่อนมันคือความประทับใจ ในวันที่เราเกือบตายอยู่ในอันตรายหรืออะไรก็แล้วแต่เรายังโชคดีนะที่มีเพื่อน หลังจากเราเริ่มเที่ยวกลางคืน ทำงานร้านเหล้า ได้เจอผู้คนมากมายมันทำให้เข้มแข็งขึ้นและผ่านอะไรมา มากกว่าจะมาถึงจุดนี้ ...”¹⁰

วัยรุ่นสก็อยในบทบาทผู้ต่อ ยอดการสะสมทุนด้วยเครือข่ายวัฒนธรรม

ปฏิบัติการณ์สะสมทุน โดยการเข้าไปเป็นแรงงานอวัตุในภาคบริการของวัยรุ่นสก็อยเป็นหนทางหนึ่งในการเชื่อมต่อกับความปรารถนาต่อความต้องการบริโภคเพื่อเสริมสร้างตัวตนในชุมชนของวัยรุ่นสก็อย ซึ่งเป็นผลพวงจากการสร้างตลาดใหม่โดยกลุ่มนักลงทุนชนชั้นกลาง อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาพบว่า มีวัยรุ่นสก็อยที่หลุดจากระบบการศึกษาจำนวนหนึ่งที่ผันตัวมาเป็นแม่ค้า โดยเฉพาะในยุคที่ทุนและความทันสมัยเดินทางเข้ามาผ่านความก้าวหน้าเทคโนโลยีการสื่อสาร การใช้โซเชียลมีเดียทำให้ความต้องการบริโภคของวัยรุ่นชนบทและชนเมืองเพิ่มสูงขึ้น จากความเชื่อที่ว่าทุกคนมีโอกาสแสดงออกถึงความสำเร็จได้ผ่านการบริโภคทางวัตถุ กล่าวได้ว่า ในระบบทุนนิยมที่ก้าวหน้าไปถึงขั้นเป็นระบบโลกในรูปแบบของโลกาภิวัตน์ การวิเคราะห์ระบบทุนนิยมโลก และความสัมพันธ์ระหว่างมันกับคนเรื่องกระบวนการปรับเปลี่ยนเพื่อสร้างพื้นที่ราบ (smooth space) ของโลกาภิวัตน์ทำให้เห็นถึงความทันสมัยที่ไหลเข้ามาในชีวิตวัยรุ่นสก็อยเด่นชัดขึ้น เพราะสิ่งที่ระบบทุนนิยมทำในทัศนะของเดอเลซกับกัตตารีคือ ‘การสลายบรรดาสถัสังคมที่สลับซับซ้อนลง’ หรือการสลายรหัสที่เป็นอุปสรรคต่อความสัมพันธ์ทางการผลิตการบริโภคและการแลกเปลี่ยน พร้อมลดถอนทุกอย่างลงให้เหลือเพียงมิติเดียว เพื่อให้สามารถแลกเปลี่ยนกับทุนได้ นั่นคือภายใต้ระบบทุนนิยม ทุกอย่างถูกทำให้กลายเป็นสินค้าไปหมด (ไชยรัตน์ เจริญสินโอหาร, 2554) โดยผู้ศึกษาได้ปรับแนวคิดดังกล่าวมาวิเคราะห์บทบาทวัยรุ่นสก็อย ซึ่งถูกกระตุ้นโดยกลุ่มทุนจนทำให้วัยรุ่นสก็อย สก็อยกลายเป็นหนึ่งในกลุ่มเป้าหมายของกลุ่มทุนในการขายสินค้าและบริการ เนื่องจากวัยรุ่นเหล่านี้มีจำนวนมากขึ้น และได้โอกาสสะสมทุนที่เกิดขึ้นมาพร้อมกับการพัฒนาแบบกึ่งเมืองกึ่งชนบทในจังหวัดต่าง ๆ จนทำให้การบริโภคในวัฒนธรรมวัยรุ่นสก็อยกลายเป็นวัฒนธรรมมวลชน (mass culture) ที่ประกอบด้วยเครือข่ายวัฒนธรรมทั้งในโลกจริงและโซเชียลมีเดียในฐานะของพื้นที่แห่งการปลดปล่อยตัวตนจากขีดเส้นแบ่งทางสังคมบนความปรารถนาในการสะสมทุน ทำให้เกิดการเชื่อมต่อกับความปรารถนาของวัยรุ่น

¹⁰ สัมภาษณ์น้องแมงป่อง วันที่ 17 ตุลาคม พ.ศ.2563

รุ่นหญิงชนบทที่มีต้นทุนในชีวิตต่ำ ให้สามารถเชื่อมโยงถึงความเป็นไปได้ในการใช้ชีวิตเป็นอิสระเพื่อให้อยู่ในระนาบเดียวกับคนหมู่มาก

ผู้วิจัยได้พบปะกับวัยรุ่นที่ใช้ประโยชน์จากการเข้าไปเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มเครือข่ายวัฒนธรรมแว่น สก๊อยจากงานแข่งขันมอเตอร์ไซค์เช่นเดียวกับวัยรุ่นหญิงอำเภอตากลี ซึ่งมีเรื่องราวเส้นทางชีวิตที่พยายามเชื่อมต่อความปรารถนาผ่านการเข้าไปเป็นสมาชิกในแก๊งค์มอเตอร์ไซค์ในช่วงเวลาหนึ่ง ซึ่งทำให้พวกเขาสามารถเอาตัวรอด และดำเนินชีวิตมาจนถึงจุด ๆ ที่พึงพอใจในความเป็นอยู่ของตัวเอง และคิดต่อยอดเพิ่มความมั่นคงในชีวิตขั้นพื้นฐานได้พอสมควร ประกอบด้วย เมโลดี้ ไบรท์ และ แป๊ะซี่ (นามสมมุติ)

เมโลดี้ : ชีวิตที่เดินด้วยตัวเองเพื่ออนาคตที่มั่นคง

เมโลดี้ (นามสมมุติ) อายุ 17 ย่าง 18 ปี เกิดและโตที่อำเภอท่าตะโก จังหวัดนครสวรรค์ เธอเป็นคนหนึ่งที่หลุดออกจากระบบการศึกษาหลังเรียนจบ ม.3 เนื่องจากไม่สามารถแข่งขันในการเรียน และทนต่อกฎระเบียบอันเคร่งครัดต่อไปได้ เธอเล่าว่าเธอมักจะถูกนำไปเปรียบเทียบกับประชิดประชัน กับเด็กนักเรียนที่เข้าหาคุณครูในโรงเรียน ทำให้หลังจากเรียนจบมัธยมต้น เธอจึงเลือกจะเดินตามเส้นทางของตัวเองด้วยการเข้าไปใช้ชีวิตในอำเภอเมือง ภายใต้อีกแก๊งค์มอเตอร์ไซค์ที่มีหัวหน้าเป็นเจ้าของคณะเซดลิ่งไซด์แห่งหนึ่ง เธออาศัยอยู่ในห้องเช่ากับเพื่อน แต่ก็ต้องพบเจอความผิดหวังในหลาย ๆ เรื่องทั้งรายได้ที่ไม่เพียงพอ สังคมที่มีแต่เล่ห์เหลี่ยม จนเธอได้พบกับสามีของเธอก่อนจะกลับมาเปิดร้านเสื้อผ้าเพื่อทำการค้าขายอยู่ในอำเภอท่าตะโก หลังแต่งงานกับสามี ปัจจุบันเธอก็ได้มาขายขนมเบื้องกับครอบครัวฝ่ายชายตามตลาดนัดอย่างเต็มตัว

“...ตอนสมัยเรียน ก็ไม่ค่อยตั้งใจเรียนแถมยังมีครูมาลี (ครูที่ปรึกษา) ชอบพูดจาไม่ดี แบ่งฐานันดรนักเรียนจากฐานะทางบ้าน ถ้าเป็นเด็กดีก็จะพูดหวาน พอเค้าเห็นว่าเราไม่เข้าหาครูและเริ่มเกร็งก็ชอบนินทาให้นักเรียนคนอื่นฟังว่าอย่าไปทำตัวอย่างเราจะได้ยินเพื่อนคุยแว่ว ๆ จนเพื่อนในห้องไม่ค่อยคบ หนูเลยไม่อยากมาเรียน เริ่มหยุดเรียน จนวันที่แม่หนูไปจ่ายค่าเทอมเค้าก็พูดเหน็บว่า ให้ลูกมาเขียนใบลาออกเลยก็ได้นะ ไม่ต้องเรียนแล้ว พอออกมาอยู่คนเดียวในเมืองหนูก็คิดนะว่า จะขอเงินเขา (ตา) แบบนี้ตลอดไปไม่ได้ ต้องเข้าสู่ความเป็นจริง อย่างหนูคิดตกลงแต่งงานเพราะทางบ้านแม่มีเครื่องมือทำมาหากินครบแล้ว แม้ฐานะจะไม่ได้ดีพอมือพอกิน อีกอย่างหนูก็ค้าขายด้วยตัวเองมานานแล้ว ถนัดด้านนี้

บ้านเขาก็ค้าขายน่าจะไปกันได้ ถ้ารอหวังน้ำบ่อหน้า น้ำบ่อหน้าอาจจะไม่มีก็ได้เนาะ อย่างเราขายของตั้งคี่ก็เป็นของเรา...”¹¹

อย่างไรก็ตาม การเข้าไปใช้ชีวิตอยู่ในเมืองเป็นสิ่งที่วัยรุ่นนรกก็มักจะปฏิบัติตาม ๆ กัน เช่นเดียวกับการไปร่วมงานแข่งขันรถมอเตอร์ไซค์ที่เป็นตั้งงานพบปะเครือข่ายครั้งใหญ่ โดยเป็นการรวมตัวกันของหลาย ๆ แก๊งค์มอเตอร์ไซค์มาประชันความเร็ว ความแรงของรถที่ถูกดัดแปลงโดยช่างที่มีชื่อเสียงจากต่างอำเภอ ซึ่งจะต้องเดินทางมาที่อำเภอท่าตะโก ที่เป็นสถานที่ตั้งของ ‘สนามบึงบอระเพ็ด แดร์ริกรีซซิ่ง’ สนามแข่งรถที่ได้รับมาตรฐานแห่งแรกในนครสวรรค์¹² นับเป็นปรากฏการณ์ใหม่ จากการร่วมมือกันระหว่างผู้จัดงานดนตรีกับสนามแข่งรถและลานเบียร์ในการทำการตลาดผ่านพื้นที่ออนไลน์อย่างเฟซบุ๊ก จากการโปรโมตด้วยคลิปวิดีโอที่ถูกตัดต่ออย่างมืออาชีพ และการโฆษณางานแข่งขันที่ต่อเนื่อง จึงทำให้สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวทั้งแก๊งค์เด็กแว้น เยาวชนในจังหวัด และบรรดาผู้คนที่ชื่นชอบความเร็วจากทั่วประเทศให้มารวมตัวกัน ทำให้ทุกครั้งเมื่อถึงฤดูกาลแข่งขันจึงมีจำนวนผู้เดินทางมาเข้าพักในรีสอร์ตและโรงแรมรอบ ๆ อย่างคึกคักเนื่องแน่นอยู่เป็นประจำ เมโลดี้เล่าว่า ก่อนที่จะมีสนามรถแข่งอย่างเป็นทางการเธอก็เคยไปร่วมแว่นอยู่ตามหัวสะพานและถนนสาธารณะอยู่บ่อยครั้ง จนนำไปสู่การหาเครือข่ายและเข้าไปใช้ชีวิตในเมืองโดยไม่ต้องทำงานอะไร เพียงแต่เที่ยวเล่นไปโดยมีหัวหน้าแก๊งค์มอเตอร์ไซค์ช่วยดูแลชีวิตความเป็นอยู่ประจำวัน

“...พอมายูในเมืองก็รู้จักคนเยอะขึ้น เริ่มจากการเที่ยวเล่นริมถนน รู้จักกันผ่านอู่รถ งานแข่งรถเที่ยวหัวสะพาน เตียนนี้ไม่มีแล้วตำรวจเค้าเข้ม ถ้าจะอยู่ต้องไม่ผิดใจกับใครบางคนเป็นนกด่อ เอาความลับของคณันไปบอกคณัน แบบนี้อยู่ไม่นาน เขาก็ช่วยเหลือเราแต่หนูก็ไม่ได้ช่วยอะไรเค้า แคไปรู้จักกับเพื่อนเขา เขาก็พาเที่ยว เลี้ยงด้วยบางทีเพราะว่าเพื่อนเราเป็นเด็กเขา ตอนนั้นพี่ที่รู้จักหนูไปเป็นเด็กตาดัน เป็นเจ้าของคณะ (แห่) มังกร พี่เขาชอบเด็ก เขาชอบให้หนูหาเด็กให้แล้วก็ไปเรื่อย ๆ บางคนไปหลอกให้เขาซื้อของให้อย่างเนี่ยะแบบอ้อนแบบว่าจะอย่างจั้นอย่างจั่ง สุดท้ายก็หนี เรารู้สึกเสียบางคนว่าใครหวังมาเอาของเขา

¹¹ สัมภาษณ์น้องแมงป่อง วันที่ 17 ตุลาคม พ.ศ.2563

¹² สนามทางตรง (แดร์ริกรีซซิ่ง) ระยะทาง 201 เมตร ระยะเบรค 300 เมตรและสามารถดึงดูดวัยรุ่นนรกทั่วทั้งจังหวัดให้มาร่วมงานแข่งขัน จากการปล่อยภาพบรรยากาศงานแข่งขันความเร็วในสนามบึง (ชื่อย่อ) ผ่านแฟนเพจเฟซบุ๊กชื่อ ‘สนามแข่งรถ บึงบอระเพ็ด แดร์ริกรีซซิ่ง นครสวรรค์’ ที่มีผู้กดไลก์มากกว่า 67,000 คน

เงิน เราก็ช่วยบอกเขา งานสิงห์โตหนูก็ไปช่วยเขาก็ไปถือป้ายให้เขามา หนูเลยมีศักดิ์เป็นน้อง เวลาเมื่อเรื่องเค้าก็จะมาเคลียร์ให้ ไม่ค่อยมีใครกล้าจะหนุหรือ หนูถึงเข้าฝักได้อะ เขาก็พา หนูเที่ยว เหมือนทำให้เราดูโตขึ้น...”¹³

ไบรท์ : เจ้ในสนามแข่งและหลานยอดกตัญญู

ไบรท์ อายุ 23 ปี เธอเป็นวัยรุ่นสวยๆ ธรรมดาที่เรียนที่มหาวิทยาลัยที่โตมา เธออาศัยอยู่กับ ย่าสองคน ณ อำเภอลาดยาว จังหวัดนครสวรรค์ ชีวิตเธอ พ่อกับแม่แยกทางกันตั้งแต่เด็กจน พ่อเธอเสียชีวิตตอน ม.3 แม่ของไบรท์เดินทางไปเป็นพนักงานในบริษัทรับเหมาก่อสร้างเกือบ 20 ปี เพื่อนำมาช่วยค่าใช้จ่ายดูแลยายมรดกเงิน หลังจากที่พ่อกับแม่แยกทางกันเธอก็เติบโต มาด้วยการเลี้ยงดูของย่า จนมาถึงวันที่ย่าทรุดหนักเธอกำลังขึ้นปี 1 มหาวิทยาลัยราชภัฏ นครสวรรค์ แต่เมื่อเธอรู้เรื่องการของย่าเธอก็ตัดสินใจลาออกจากมหาวิทยาลัยเพื่อมาดูแล ย่าเต็มเวลา งานประจำของเธอคือการตื่นขึ้นมาตอนตี 5 ครึ่ง ทำกับข้าว อาบน้ำ ทำความ สะอาดตัวให้ย่าผู้ป่วยติดเตียง และออกไปทำไร่ตามฤดูกาลหรือไปทำบุญที่วัดเมื่อมีงานบุญ ปัจจุบันเธอประกอบอาชีพขายลูกชิ้นทอด โดยเธอมีรถมอเตอร์ไซด์ที่ต่อเติมตู้ขายลูกชิ้น โดยจะขับไปขายตามงานต่าง ๆ หากไม่มีงานรื่นเริงที่ใดเธอก็จะขายคู่กับร้านน้ำปั่นของ เพื่อนเธอในชุมชน ไบรท์ เล่าว่า เพซบุ๊กได้พลิกสถานการณ์ในชีวิตของเธอที่ไม่ได้มีต้นทุน ทางเศรษฐกิจและสังคมอะไรมาก โดยทุกครั้งเธอจะได้ลูกค้าที่เป็นวัยรุ่นจากเครือข่ายเด็ก แว่น และใช้การบอกกล่าวผ่านโพสต์ใน

เพซบุ๊กถึงสถานที่ที่จะไปขายทำให้สะดวกต่อการหาลูกค้า และทำให้เธอมีรายได้ ต่อเนื่อง นอกจากนี้ เธอยังชอบซื้อของออนไลน์ เช่น เสื้อผ้า อาหารเสริม และเครื่องสำอาง เนื่องจากเธอไม่สามารถออกไปเที่ยวซื้อของได้เหมือนคนอื่นเพราะต้องรับภาระดูแลย่า เทคโนโลยีการสื่อสารบนโซเชียลมีเดีย จึงทำให้เธอสามารถมีตัวตนในทางสังคมและทันสมัย อยู่ตลอดเวลาผ่านการใช้เวลาไปกับเพซบุ๊กและใช้ประโยชน์ในการค้าขายด้วยเช่นกัน

“...เราขับรถซึ่งครั้งแรกก็ตอนที่ไปเรียนราชภัฏ ถนนมันโล่งนะ ตอนนั้นที่ไปเลย เพราะพี่บอย (หัวหน้าแก๊งค์ซึ่ง)เค้ามาจัดทริปที่นครสวรรค์ เราก็เลยไป ตอนนั้นเริ่มใช้กล้อง ฟรุ้งฟริ้ง¹⁴ เราไปถ่ายเป็นพันรูปเลย เหมือนเราไปเที่ยวแล้วเจอว่ามีรถซึ่งกันพอดีเราเลย

¹³ สัมภาษณ์น้องเมโลดี้ วันที่ 18 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2564

¹⁴ กล้องถ่ายภาพขนาดเล็กที่สามารถใส่กระเป๋าได้ ชุมได้บ้างหรือไม่ก็ซูมไม่ได้เลย มีเซนเซอร์เหมือนกับ Action Camera

เข้าไปถ่ายรูปแล้วโพสต์ลงเฟซบุ๊ก ตั้งแต่ตอนนั้นก็มีความรู้สึกแย่มากเข้าหาเราตลอด วงการนี้ถ้าไม่รวยจริง ไม่ชอบแต่งรถจริงอยู่ไม่ได้นะ อย่างเค้าอยู่ได้เป็นตากล้อง ใคร ๆ ก็เข้าหาอยากได้รูปเรียกเค้าแทนว่า เจ้ แต่อย่างพี่ก้อย (หัวหน้าแก๊ง) มีเงินจริงทุกคนเลยเข้าหาแกขายพระเครื่องแล้วรวยตอนนั้นส่งรถหมดแล้วสร้างบ้านจะเสร็จแล้ว เค้าไม่ได้อยากมีเด็กแต่เค้ามีบารมี คนจะเข้าหาเค้า อย่างเด็กเล็ก ๆ 14, 15 จะดั่งได้ต้องเค้า ถ้าสมมุติที่เค้า เก่งสามารถดูแลคนเยอะ ๆ ได้เงี้ยะ เด็ก ๆ ก็จะเข้าหาแกเหมือนกัน ส่วนใหญ่ต้องใจสปอร์ต มีบารมี เงินเยอะ ถึงจะดึงดูได้...”¹⁵

“...เราอยากมีเงินเยอะ ๆ เอาไว้ใช้ตอนเข้าโรงพยาบาล เข้าที่หมดเป็นหมื่นสองหมื่นจะได้ไม่โทรขอแม่ แต่ก็มีเงินที่ฝากไว้ที่เค้า หนี้ยก็มีตอนที่เราคิดแม่แสนเจ็ตรถมอไซค์แม่เป็นคนออก รถไม่อะไรหรอก แต่ถ้าเรามีเงินเราก็อยากคืนเพราะส่วนใหญ่เราใช้ตลอด ทำไรได้เงินแสนนี้ก็เอามาใช้จิปาฐะ แล้วก็ซื้อกล่องสามหมื่น เราใช้เองใช้อย่างเดียวแบบแจก ๆ จ่าย ๆ แล้วไม่มีชิ้นอันอะไรเลย ซื้อแต่ของกินอยากกินไรซื้อ จ่ายหนี้ กยศ.ด้วย สามหมื่นเค้า แล้วก็ซื้อโทรศัพท์กับอีกคนละเครื่อง เอาไปกินของแพง ๆ บุฟเฟต์คนละ 499 ที่เราไม่เคยได้กินก็เอาไปกินหมด MK, Yakimiku ที่บีกซี อะไรที่ไม่เคยกินก็เข้าไปกิน ตอนนั้นหมดไปเยอะมาก เหมือนใช้เงินซื้อความสุขเอา...”¹⁶

แป๊ปซี่ : นางฟ้านักซิ่งผู้โด่งดัง

แป๊ปซี่ (นามสมมุติ) อายุ 22 ปี เธอเป็นนักซิ่งผู้หญิงที่มีชื่อเสียงในการแข่งรถชิงสองจังหวะ โดยเธอเข้ามาสู่วงการแข่งรถด้วยการร่วมงานแข่งขันที่จัดขึ้นในสนามแข่งรถและลงแข่งเพียงครั้งเดียว เธอเล่าว่าการแข่งขันในแต่ละครั้งจะได้รับถ้วยรางวัลเป็นหลัก แต่จะมีการให้เงินรางวัลเมื่อมีการลงเงินจากผู้ชมที่มาดูการแข่งขัน โดยแต่ละครั้งการลงแข่งผู้เข้าแข่งขันต้องจ่ายเงินขั้นต่ำ 500 บาทให้กับสนามแข่ง หากเข้าร่วมชมเฉย ๆ ต้องจ่ายค่าตัว 200 บาท โดยสามารถเข้าออกสนามได้ทั้งวันความบันเทิงครบครัน จึงเป็นความรู้สึกที่สนุกสนานและได้รับการปลดปล่อยจากการขับรถซิ่ง และนำเงินไปใช้จ่ายซื้อเครื่องดื่มเลี้ยงเพื่อน ๆ น่อง ๆ ซื้ออะไรรถมอเตอร์ไซค์ และสินค้าอื่น ๆ เป็นการช่วยอุดหนุนเพื่อน ๆ ในเครือข่ายอีกด้วย

¹⁵ สัมภาษณ์ไอร์แลนด์ วันที่ 20 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2564

¹⁶ สัมภาษณ์ไอร์แลนด์ วันที่ 20 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2564

“...เมื่อก่อนก็แว่นข้างนอกนี่แหละ สมัยนั้นสนามร้อมเปิดก็ไปเที่ยวที่นั่นทุกอาทิตย์ เราก็เลยเริ่มชอบวิ่งรถในสนามและคนรอบๆ ตัวที่แว่นข้างนอกเริ่มตายทีละคน จนมาตอนนี้ เราเลิกแว่นข้างนอกแบบถาวร ตอนนั้นยังขับรถ 2 จังหวะไม่เป็น จนวันหนึ่งเค้าเปิดแข่งรุ่นนี้ ขึ้นมาเป็นรุ่นที่ผู้หญิงขับเป็น รถรุ่นเคอา¹⁷ ครั้งแรกที่แข่ง สระบุรี เข้าที่ 1 แข่งครั้งที่ 2 แพ้ ที่คลอง 5 ครั้งนั้นเหมือนบางอย่างไม่โปร่งใส ปกติแล้วถ้าไฟสนามมันผิดปกติเวลามันจะรันไปเรื่อย แต่ครั้งนั้นเวลาตัดแล้วเขาเคลียร์เวลาทิ้ง มันขึ้นเป็น 000 แล้วให้วิ่งใหม่ แต่เราเกร็ง เพราะเขาวิ่งเอาเงิน กลัวไปหมดตอนนั้น เกร็งจนขี่ไม่ได้ สำหรับซ้อมก็แทบจะไม่ได้ซ้อมแต่เราขับจนชินคันเร่งมันอยู่ในหัวไปแล้ว เวลาสอนคนอื่นก็ได้แค่ทฤษฎีปฏิบัติต้องให้เขาทำเอง ...”¹⁸

แป๊ปซี่ เล่าว่า หลังจากที่เธอชนะการแข่งขันติดต่อกันเรื่อย ๆ เธอจึงสามารถต่อยอดไปทำอาชีพรีวิวมอเตอร์ไซค์ให้กับลูกค้าที่ดูแลรถของช่างคนหนึ่ง โดยการทำงานคือรับมอเตอร์ไซค์มาปรับสภาพ และตกแต่งด้วยอะไหล่จนกลายเป็นรถซึ่ง แม้อูที่เธอทำงานให้จะไม่ใช่ของเธอเอง แต่เธอก็เป็นเหมือนเน็ตไอดอลคนดังที่มาพิสูจน์ความเร็วของรถให้ได้ โดยเธอจะขับรถด้วยความเร็วเพื่อวัดเวลาในสนามแข่ง และทำคลิปวิดีโอสั้นประมาณ 15 วินาที เพื่อให้ลูกค้ามั่นใจก่อนส่งรถกลับเสมอ ซึ่งเป็นกลยุทธ์ในการหาลูกค้า หารายได้ทางออนไลน์ และสร้างชื่อเสียงให้กับตัวเอง ปัจจุบันเธอหารายได้นอกเหนือจากการแข่งรถด้วยการขายลูกชิ้นปิ้ง และน้ำปั่นให้กับวัยรุ่นในชุมชน เนื่องจากฤดูกาลแข่งรถเริ่มซบเซาลงไปหลังการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 ซึ่งเธอก็ชื่นชอบการขายของและไม่เคยดูหมิ่นเงินทอง โดยต่อไปในอนาคตเธอก็อยากจะเปิดร้านขายอะไหล่เป็นของตัวเองเมื่อมีทุนมากพอ

“...อนาคตเราคิดว่าคงแข่งต่ออีกไม่นาน อาจจะอีกแค่ปีสองปีเพราะแข่งเอาสนุก อยากทำอะไรอื่นมากกว่าเราชอบขายของหรือทำอะไรก็ได้ที่ไม่เป็นลูกน้องคนอื่น เปิดร้านอะไหล่ที่นี่แหละอยากทำที่สุดแล้ว...”¹⁹

¹⁷ Kawasaki KR 150 R มอเตอร์ไซค์ 2 จังหวะตัวแรงในตำนานถูกใจสายแว่นยุค 80-90s

¹⁸ สัมภาษณ์แป๊ปซี่ วันที่ 3 มีนาคม พ.ศ.2564

¹⁹ สัมภาษณ์แป๊ปซี่ วันที่ 3 มีนาคม พ.ศ.2564

สรุป: การเชื่อมต่อความปรารถนาของวัยรุ่นสก็อยในบริบททุนและความทันสมัยในไทย

จะเห็นได้ว่า รูปแบบของทุนนิยมมีพัฒนาการของการเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพสังคมในปัจจุบันจากการลงทุนในตัวเมืองนครสวรรค์ ที่มุ่งเน้นการสร้างความสำเร็จเติบโตทางเศรษฐกิจ รูปแบบทุนนิยมได้กระจายค่านิยมความทันสมัยจากกระแสโลกมาสู่ชนบทในไทยด้วยการพัฒนาทางเศรษฐกิจทั้งตลาดแข่งขันเสรี การส่งออก ตลาดเกิดใหม่ การลงทุนจากต่างประเทศ ฯลฯ (Bell, 1996) โดยโครงสร้างของระบบทุน และความทันสมัยของเทคโนโลยีในโลกออนไลน์ส่งผลต่อความปรารถนาของวัยรุ่นสก็อยในแง่ของการเปิดโอกาสในการสะสมทุน และเพิ่มทางเลือกและเสริมอำนาจในการตัดสินใจใช้ชีวิตอย่างอิสระโดยไม่มีกฎเกณฑ์ในเรื่องศีลธรรมจริยธรรมใด ๆ มากั้นขวาง ซึ่งส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางเพศวิถีของผู้หญิงในพื้นที่กึ่งเมืองกึ่งชนบทอย่างมากเนื่องจากมีความสัมพันธ์กันในแง่ของการพัฒนาตัวตนจากการเชื่อมโยงความปรารถนาในบริบทของการพัฒนาเทคโนโลยี การสื่อสาร และวัฒนธรรม โดยมีทุนนิยมที่เป็นทั้งเครื่องมือในการแพร่กระจายค่านิยม ความเชื่อ เพื่อควบคุมผู้หญิงในสังคมไทย แต่ในอีกด้านหนึ่งทุนนิยมก็สามารถทำให้ผู้หญิงมีความปรารถนาที่จะเป็นอิสระจากวาทกรรมเก่า ๆ โดยใช้ช่องทางความก้าวหน้าทางเศรษฐกิจและเครือข่ายทางสังคมและวัฒนธรรมมาเป็นตัวต่อรอง หรือทำลายภาพระเบียบแบบแผนทางสังคมของกลุ่มชนชั้นกลางอนุรักษนิยม และกฎระเบียบเพศวิถีตามแบบฉบับรัฐไทยให้เลื่อนรางไปได้ โดยมีเครือข่ายและตลาดใหม่ภายใต้วัฒนธรรมแวน สก็อยเป็นตัวรองรับและให้การยอมรับปรับตัว เพื่อผลประโยชน์ในทางธุรกิจที่ลงทุนกับการผลิตภาคอุตสาหกรรมการสื่อสาร และเทคโนโลยีเพื่อพัฒนาการสื่อสารออนไลน์และการตลาดออนไลน์ (social media marketing) เพื่อให้เข้าถึงและครองใจผู้บริโภคโดยเฉพาะวัยรุ่นที่จะมาเป็นกลุ่มเป้าหมายใหม่ในการขายสินค้าและบริการ โดยปฏิเสธไม่ได้ว่า กลุ่มวัยรุ่นสก็อยหรือกลุ่มชาวตลาดล่างนับเป็นหนึ่งผู้บริโภค และผู้ผลิต ซึ่งปัจจุบันคำเรียกตลาดนั้นก็ถูกนิยามตามกลุ่มชนชั้นทางสังคม (Social Class) การตลาดได้กลายมาเป็นปัจจัยประเมินลักษณะการเลือกบริโภคสินค้าของคนชนชั้นต่าง ๆ และวางกลยุทธ์ให้ตรงกลุ่มผู้บริโภค เป้าหมายโดยใช้เกณฑ์ทางเศรษฐกิจที่ยึดโยงกับเงินเดือน ระดับการศึกษา อาชีพ และถิ่นที่อยู่ มาประเมินแนวทางการบริโภคสินค้า ยี่ห้อ และประเภทสินค้าที่แตกต่างกัน (อรรถกฤณี อองกุลนะ, 2561)

ดังนั้น การสร้างภาพตัวแทนผ่านการบริโภคของคนชนชั้นต่าง ๆ จึงถูกแบ่งกลุ่มสถานะของคนออกตามกลไกการตลาดที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมกระแสหลักโดยการผลิต

ซ้ำชุดความคิดและอัตถิคติ ผ่านการโฆษณาจนสามารถสร้างแรงจูงใจในการบริโภคจากการแสดงออกซึ่งความคล้ายคลึงกัน (conformity) จนปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของคนหมู่มาก อย่างไรก็ตาม ในสังคมของคนทุกชนชั้นเมื่อมีอำนาจในการสะสมทุนมากขึ้น ก็มักจะต้องการสร้างความโดดเด่นเหนือคนอื่น ๆ ในสังคม (distinctiveness) แม้ในด้านพฤติกรรมนั้นจะไม่สามารถแบ่งแยกได้ชัดเจน แต่การบริโภควัตถุล้วนสามารถบ่งบอกสถานะทางสังคมได้ (เกรียงศักดิ์ จันทินอก, 2561: 59) การเข้าเป็นแรงงานอวัถตุโดยการทำงานบริการ หรือการอยู่ในกลุ่มแก๊งค์ในเครือข่ายวัฒนธรรมแว่น สก๊อยของวัยรุ่นหญิงที่มีต้นทุนในชีวิตต่ำ และพบเจอความเหลื่อมล้ำทางสังคมจึงเป็นผลผลิตส่วนหนึ่งของทุนนิยม และความทันสมัยที่มาทำลายความชอบธรรมของการวัดคุณค่าคนจากวุฒิการศึกษาและปริญญา รวมไปถึงการทำงานที่มีเกียรติและมั่นคง ซึ่งเคยถูกให้ความสำคัญในสังคมไทย รวมทั้งยังเปลี่ยนแปลงเพศวิถีที่เคยถูกเก็บกดปิดกั้นให้อยู่ในความเป็นส่วนตัว และแยกออกจากพื้นที่สาธารณะ เป็นสิ่งที่วัยรุ่นหญิงยุคใหม่ไม่ให้คุณค่าและพร้อมจะนำร่างกาย ความเป็นเพศ และความใกล้ชิดเหล่านี้ออกมาสร้างรายได้ และสร้างพื้นที่ทางสังคมให้ตนเอง เช่นเดียวกับสิ่งที่เดอเลซกับกัตตารีเรียกว่า จักรกลของความปรารถนาที่พร้อมจะเชื่อมต่อสินค้ากับคนกับสังคม สถานที่และสิ่งของให้สัมพันธ์กัน และผลิตซ้ำบนเครือข่ายวัฒนธรรมเพื่อดำรงไว้ซึ่งความชอบธรรมในการบริโภคสินค้าและบริการในกลุ่มสังคมนั้น ๆ (ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร, 2554)

อย่างไรก็ตาม การสะสมทุนของกลุ่มวัยรุ่นหญิงชนบท หรือวัยรุ่นสก๊อยในแง่หนึ่งจึงถูกขับเคลื่อนด้วยแรงปรารถนาในการบริโภคในสิ่งที่สังคมบอกว่าจำเป็นต่อชีวิต ในรูปแบบของความรับผิดชอบความต้องการพื้นฐานของตนเอง โดยเฉพาะเมื่อต้องดูแลผู้สูงอายุหรือคนในครอบครัว เช่น ไบรท์ แมงมุม และแมงปอ แต่ในบริบทที่มีความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจสูงมากทำให้การเชื่อมต่อความปรารถนาของพวกเธอในการย้ายถิ่นฐาน หรือไปทำงานทำในจังหวัดอื่น ๆ เป็นไปได้ยาก หรือแม้แต่กรณีของแมงปอ เมโลดี้ และ แป๊ปซี่ ที่ตุ๋นลา้วยจะต่อยอดไปได้ไกลกว่าที่เป็น แต่ก็ไม่สามารถสะสมทุนได้เพียงพอให้ไปต่อเติมความปรารถนาในระยะยาวได้ อย่างไรก็ตาม ในอีกแห่งหนึ่งการสะสมทุนของพวกเธอยังเป็นไปเพื่อการบริโภคเพื่อโอ้อวดและการเลียนแบบอันเป็นลักษณะของการสะสมทุนเพื่อแข่งขันกันด้านเศรษฐกิจและการบริโภคที่ถูกอัตถิคติเข้าไปในชีวิตวัยรุ่นสก๊อยกลายเป็นกระบวนการบริโภค เพื่อสร้างความแตกต่างกับผู้คนชนชั้นแรงงานในชีวิตจริง มีความสัมพันธ์กับการสร้างตัวตนทางสังคมของวัยรุ่นสก๊อยที่ปรารถนาจะหลุดพ้นจากการจัดลำดับชั้นในสังคม โดยอาศัยสื่อสังคมออนไลน์เพื่อสร้างคุณค่าให้กับภาพตัวตนบนพื้นที่ทางสังคมที่มีความทันสมัย ดังปรากฏการณ์ตลาดล่างเมื่อต้นปีพ.ศ. 2560 จากกระแสการปลุกเร้าประณาม

พฤติกรรมของกลุ่มวัยรุ่นชนบท และชาวเมืองจำนวนมากที่โพสต์ภาพมีวส์ตามงานแข่งรถ บริโภคสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์อย่างเปิดเผย แสดงตัวตนล้อแหลมไม่ละอายต่อการกระทำทางเพศที่ไม่เหมาะสม และตอบโต้กับคนในอินเทอร์เน็ตอย่างหยาบคายและไร้เหตุผล (ข้าวสด, 2561) ซึ่งไปบดบังการสร้างสรรค์ตัวตนของวัยรุ่นหญิงกลุ่มหนึ่งที่กำลังต่อรองต่อต้านวาทกรรมทางเพศที่ผลิตขึ้นมาจากสังคมนอบข้างที่คอยกำหนดกิริยาท่าทาง และรสนิยม ซึ่งสัมพันธ์กับชนชั้นและความเหลื่อมล้ำที่ฝังลึกอยู่ในสังคมไทย

จากการลงพื้นที่ศึกษาพบว่า วัยรุ่นหญิงชนบทที่แสดงภาพตัวแทนความเป็นสเก็ยบนโลกออนไลน์ มีประสบการณ์ในวัยเรียนที่คล้ายกัน พวกเขาเล่าว่า นอกจากประสบการณ์ถูกแบ่งแยกชนชั้นกับนักเรียนที่มีฐานะหรือเด็กเรียนเก่งแล้ว หากพวกเขาประพฤติตัวเกรงก็จะถูกเลือกปฏิบัติ เช่น ครูพูดจาอ่อนหวานกับนักเรียนคนอื่น แต่ตัวเองถูกนำเรื่องราวไปนินทาหรือพูดจาเสียศีล นอกจากนี้ บ่อยครั้งผู้ศึกษาพบว่า ที่วัยรุ่นสเก็ยมักจะต้องถูกบังคับหรือกดดันให้ออกจากโรงเรียนด้วยกฎระเบียบเรื่องชู้สาวที่ถูกนำมาใช้ตามวิจรรย์ญานของครู ซึ่งมีความเข้มข้นในการควบคุมเรื่องเพศวิถีของวัยรุ่นหญิงมากกว่านักเรียนชายจนเกิดความเบื่อหน่าย และขาดแรงจูงใจในการเรียน และจำกัดเส้นทางชีวิตของพวกเขาให้เป็นเพียงแรงงานทักษะต่ำ และต้องรับผิดชอบครอบครัวในฐานะแม่คนตั้งแต่อายุน้อยเพียงเพราะประพฤติตัวนอกขนบอยู่เสมอ ดังนั้น ขนบทางเพศ (gender norm) ในแบบสังคมกระแสหลักจึงเป็นเงื่อนไขในการเปิดขั้ววัยรุ่นสเก็ยเหล่านี้เข้าไปทำงานบริการที่ได้ค่าแรงต่ำ ดันรนค้าขาย หรือเข้าไปอยู่ในแก๊งค์ชิงมอเตอร์ไซค์ เพื่อปลดปล่อยตัวตนจากกฎเกณฑ์เหล่านี้ โดยการเชื่อมต่ออัตลักษณ์ความเป็นสเก็ยกับการสะสมทุนเพื่อบริโภค เพื่อหาวิธีปรับสภาพทางชนชั้นของตัวเองขึ้นมาในระบบทุนนิยม และความทันสมัยที่ลิ้นไหลเข้ามาครอบคลุมไปยังพื้นที่ทางสังคมของพวกเขา ข้อค้นพบที่น่าสนใจ ประการหนึ่งคือพื้นที่ออนไลน์บนโซเชียลมีเดียได้เข้ามามีบทบาทต่อวัยรุ่นหญิงชนบทในการเชื่อมต่อความปรารถนาอย่างไม่มีที่สิ้นสุด บนการผลิตซ้ำแรงงานอวัตุที่ใช้อยู่บุคลิกภาพของวัยรุ่นหญิงในเชิงยั่วชวน เพื่อเผยแพร่ วิวลิ้นค้าผ่านเทรนด์ต่าง ๆ หรือแม้แต่จ้างวานให้เป็นตัวแทนจำหน่ายรวมทั้งการผลิตสื่อวัฒนธรรมเหล่านี้ (Tick Tok) ซึ่งล้วนเข้าไปกระตุ้นวัยรุ่นหญิงให้เกิดการบริโภค เพื่อการปลดปล่อยตัวเองจากการกดขี่ทางเพศของสังคม และได้เปลี่ยนรูปแบบไปสู่การชู้ตริตโดยนายทุนที่คอยจัดลำดับชนชั้นผ่านร่างกาย การบริโภคสินค้าและรสนิยมในการใช้ชีวิตต่าง ๆ ตามกลไกการตลาด จนไปกดทับอัตลักษณ์ของวัยรุ่นแว้น สเก็ยที่เป็นมากกว่ากลุ่มวัยรุ่นที่นิยมบริโภคสินค้าละเมิดลิขสิทธิ์อย่างเปิดเผย แสดงตัวตนล้อแหลม แต่พฤติกรรมการต่าง ๆ ที่ถูกสร้างขึ้นผ่านการงานบริการ ค่าขาย ท่องเที่ยวในชีวิตของวัยรุ่นสเก็ย

เป็นดั่งพื้นที่ของการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และความสัมพันธ์ทางสังคมที่หล่อหลอมให้เกิดความเป็นพวกเดียวกัน และความเชื่อมั่นต่อกลุ่มบุคคลผู้ให้การคุ้มครอง และคอยเคลียร์เรื่องราวต่าง ๆ ให้แก่พวกเขา ซึ่งถูกนำมาทดแทนเสมือนทุนทางสังคมที่เพิ่มพลังให้พวกเขากลับที่จะเสี่ยง และกระทำการเช่นนี้ ทั้งที่พวกเขามีอายุไม่มากนัก ด้วยความปรารถนาที่จะสร้างภาพตัวตนผ่านการบริโภคเพื่อเลื่อนชนชั้น และสถานภาพที่ดีขึ้นจากที่เผชิญอยู่กับความสามัญธรรมในชีวิตประจำวันนั่นเอง

บรรณานุกรม

- เกรียงศักดิ์ จันทินอก และ พลาญ จันทจรุทรภัทร. (2561). *ผลกระทบของชนชั้นทางสังคมกับแรงจูงใจทางสังคมที่มีต่อความตั้งใจซื้อสินค้าออนไลน์หลักฐานเชิงประจักษ์* จากมุมมองของผู้บริโภคในประเทศไทย. *จุฬาลงกรณ์ธุรกิจปริทัศน์*, 41(2), 57-83.
- ข่าวปด. (2561). *ปดจนานุกรม*. สืบค้น 5 พฤศจิกายน 2561 จากเว็บไซต์ <https://www.facebook.com/khaopodnews/photos/a.2120615681517992/2187386684840891/?type=3&theater>
- ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร. (2555). *การเมืองของความปรารถนา*. กรุงเทพฯ: บ้านพิทักษ์อักษร.
- ปนัดดา ชำนาญสุข. (2552). *เร่รัก รุนแรง โลกชายขอบของนักบิด*. กรุงเทพฯ: ศูนย์วิชาการเพื่อความปลอดภัยทางถนน มูลนิธิสาธารณสุขแห่งชาติ.
- พจนานุกรมศัพท์แสลง. สืบค้น 5 พฤศจิกายน 2561 จากเว็บไซต์ <https://dictionary.sanook.com/search/dict-slang/เด็กสก็อย>
- รังสรรค์ ณะพรพันธุ์. (2544). *การศึกษา ทุนนิยม และโลกานุวัตร*. กรุงเทพฯ: คบไฟ.
- วิโรท สันติประภาพ. (2557). *ชนชั้นกลางกับการเปลี่ยนแปลงสังคม. ไทยพับลิก้า*. สืบค้น 1 กุมภาพันธ์ 2562 จากเว็บไซต์ <https://thaipublica.org/2014/03/middle-class-and-the-social-change/>
- อรรถภูมิ อองกุลนะ. (2561). ‘ตลาดล่าง’ เรื่องของรสนิยมหรือความไม่เท่ากันในสังคม. *จุดประกายกรุงเทพธุรกิจ*. สืบค้น 20 ธันวาคม 2561 จากเว็บไซต์ <http://www.judprakai.com/feature/982>
- Bauman, Z. (2000). *Liquid modernity*. Cambridge: Polity Press.
- Bell, P. F. (1996). Thailand's economic miracle: Built on the backs of women." *In Women, Gender Relations and Development in Thai society* (pp.55-82). Chiang Mai: Women's Studies Center, Faculty of Social Sciences, Chiang Mai University.
- Fongkaew, K. (2014). *Schoolgirls' sexualities, media and popular culture in Chiang Mai City, Thailand*. (Doctoral Dissertation in Social Science). Chiang Mai University.
- Gartman, D. (2002). Three ages of the automobile: The cultural logics of the car. *Sociological Theory*, 20(2), 255-277

- Hall, S. (1997). *Representation: Cultural representations and signifying practices*. London: Sage in association with the Open University.
- Lazzarato, M. (1996). *Immaterial Labor*. (P. Colilli & E. Emery, Trans.). Retrieved 19 January 2020 from <http://www.generation-online.org/c/fcimmateriallabour3.html>
- Weeks, K. (2007). Life within and against work: Affective labor, feminist critique, and post-Fordist politics. *Ephemera*, 7(1), 233-249.

